

Nordisk kulturfakta 2021:01

Förstudie till kulturens geografi i Norden

Tillgängliga data och forskningsöversikt

Nordiska
ministerrådet

Sculpture by Britt Smelvær
Foto: Oddleiv Apneseth/norden.org

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Huvudsakliga resultat	6
Summary	8
Main findings	8
Inledning	10
Bakgrund	10
Fokus och avgränsning	11
Tillvägagångssätt och dataunderlag	12
Disposition	13
Geografiska indelningar och administrativa enheter	14
Geografiska indelningar i de nordiska länderna	14
Sammanställning av dataunderlag för att undersöka kulturutbud	17
Inledande sammanfattning	17
Bibliotek	18
Biograffilm	20
Konsthantverk	22
Museer	23
Bildkonst	26
Scenkonst	28
Övrigt kulturutbud	31
Tillgänglighet och tillgång till kultur –tidigare studier	36
Inledande sammanfattning	36
Undersökningar om tillgång till kulturutbud mätt i restid eller avstånd	36
Tillgång till adresser och koordinater	40
Deltagande i kulturlivet – en fråga om geografi?	43
Inledande sammanfattning	43
Nationella kulturvaneundersökningarna och geografiska variabler	43

Resultatdiskussion – kultur och geografi	49
Jämförelser utifrån en gemensam geografisk indelning	49
Utbudet utifrån ett geografiskt perspektiv	50
Geografisk tillgänglighet har inte studerats mer systematiskt	51
Begränsade möjligheter att jämföra användningen	53
Kulturanalys Nordens bedömning	55
Likvärdighet med eller utan sårbarhet?	55
Prioriterade fortsättningsstudier	56
Referenser	57
Bilaga 1 Översikt över datakällor	59
Bilaga 2 Intervjuguide	73
Om denna publikation	75

Förord

Att kultur måste finnas tillgänglig över hela landet för att människor ska få rimliga förutsättningar att delta i kulturlivet är en ambition som utmärker den nordiska kulturpolitiken. När det gäller kulturvanor finns såväl statistik som forskning, även om möjligheterna för jämförelse mellan de nordiska länderna och självstyrande områden behöver vidareutvecklas. En viktig pusselbit för att bättre kunna förstå och förklara skillnader i kulturvanor är möjligheten att analysera dem i relation till ett geografiskt distribuerat kulturutbud.

Ett hinder för en sådan analys har varit att det saknats en överblick över vilken typ av uppgifter och statistik som finns tillgänglig gällande kulturutbud i de nordiska länderna och de självstyrande områdena. Därför gav Kulturanalys Norden en extern aktör i uppdrag att undersöka förutsättningar för en nordisk kartläggning av kulturutbud. I uppdraget ingick även att undersöka i vilken mån geografiska bakgrundsvariabler används för att analysera resultat från de kulturvaneundersökningar som genomförs, samt i vilken utsträckning som tillgänglighetsanalyser av kulturutbud gjorts.

Resultatet av undersökningen presenteras i denna förstudie. Under 2021 kommer Kulturanalys Norden att genomföra fördjupade analyser på temat kultur och geografi. Analyserna kommer att bidra till policyrelevant kunskap om kulturliv och kulturell infrastruktur i de nordiska länderna och självstyrande områdena. Den kommer också att bidra till den harmonisering av kulturstatistik som är Kulturanalys Nordens grunduppdrag.

De underlag som ingår i förstudien är insamlat och sammanställt under hösten år 2019 och de två första månaderna av år 2020, det vill säga innan coronaviruset radikalt förändrade förutsättningarna för såväl kulturliv som samhället i övrigt. Vi kan redan med säkerhet säga att möjligheterna att ta del av ett fysiskt kulturutbud – i alla fall tillfälligt – försämrats. Att identifiera och analysera de långsiktiga konsekvenserna av coronaviruset för kultursektorn kommer att bli en central uppgift för Kulturanalys Norden framöver.

Göteborg i februari 2021,
Kulturanalys Norden

Sammanfattning

Denna förstudie innehåller en kartläggning av vilka data som finns kring regionala skillnader för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i det Nordiska ministerrådets fem medlemsländer och de tre självstyrande områdena. Förstudien är genomförd av Strategirådet AB på uppdrag av Kulturanalys Norden. Kulturanalys Norden har lagt till inledning och avslutande kommentarer, samt granskat texten.

Kultur i hela landet har av Kulturanalys Norden identifierats som en gemensam nordisk ambition. Målformuleringar om delaktighet och tillgänglighet återfinns i samtliga nordiska länder. Samtidigt pågår en diskussion om hur långt den kulturella infrastrukturen når och hur kulturpolitiska reformer kan riktas för att överbrygga skillnader kopplat till geografi.

Uppdraget har haft den övergripande utgångspunkten att undersöka möjligheter för jämförelser, och har formulerats utifrån tre fokusdelar:

- att identifiera möjligheter till att bryta ner nordisk kulturstatistik på mindre geografiska indelningar, samt kartlägga ytterligare datakällor gällande kulturutbud
- att identifiera tidigare forskningsarbeten och utredningar som berör tillgänglighet till kultur
- att identifiera geografiska bakgrundsvariabler i nationella kultur- och fritidsvaneundersökningar.

Kulturutbud har i förstudien avgränsats till sex kulturområden: bibliotek, bildkonst, biograffilm, konsthantverk, museum och scenkonst. Därtill har förstudien inkluderat en mer översiktlig kartläggning av kulturutbud i semi-offentlig och civil regi i de nordiska länderna. Detta har i rapporten kategoriserats som "övrigt kulturutbud".

Underlaget bygger framför allt på uppgifter från nyckelpersoner i Kulturanalys Nordens nätverk och tillgängliga data från nationella statistikbyråer. Information har även hämtats från branschorgan, myndigheter och departement men också kommersiella aktörer som samlar in data inom kulturområdet.

Huvudsakliga resultat

- Tillgången till data varierar mellan både kulturområden och länder. Det finns relativt goda möjligheter att ta fram jämförande statistik ur ett geografiskt perspektiv vad gäller utbudet av framför allt biograffilm, men även bibliotek och museum. De begränsningar som ändå finns handlar om att något skilda definitioner och avgränsningar används samt att det inte självklart är ett och samma år som är gemensamt referensår.
- Inom övriga kulturområden saknas det ett flertal uppgifter för att göra jämförelser kring var kulturutbudet erbjuds i de nordiska länderna. Brister i befintliga dataunderlag rör i första hand en inte fullt utvecklad kulturstatistik.
- Civila aktörer verkar stå för ett betydande lokalt kulturutbud, men det saknas i stor utsträckning data som kan ge en faktisk bild av närvaron i olika delar av de

nordiska länderna. Därmed saknas möjligheter för att använda dataunderlag till en mer systematisk och jämförande analys.

- För att kunna jämföra kulturutbud utifrån geografi behöver en och samma administrativa enhet användas. Förstudien visar att den mest framkomliga vägen att bryta ner data på är kommunnivå. Detta innebär dock vissa tolkningsbekymmer – kommuner i de nordiska länderna skiljer sig mycket åt i areamässig storlek och invånarantal. För att möjliggöra jämförelser behöver en kommungruppsindelning användas.
- Geografiska tillgänglighetsanalyser av kulturutbudet har framför allt gjorts i Finland, men det finns även liknande undersökningar i Norge och Sverige. Jämförbarheten är dock låg på grund av olika metodologiska tillvägagångssätt och ett tidsmässigt glapp för när undersökningar har gjorts.
- Det är möjligt att kartlägga och därmed göra tillgänglighetsanalyser av framför allt fysiskt permanenta verksamheter som i någon grad har offentlig finansiering. För att gå vidare med detta behöver besöksadresser först översättas till koordinatsatta data.
- Möjligheten att jämföra de nordiska ländernas kulturvaneundersökningar är begränsad. De genomförs på olika sätt och mäter något skilda saker. Att därtill göra geografiska analyser begränsas av att det i de flesta undersökningar är för få svarande.
- Resultaten från identifierade tillgänglighets- och kulturvaneanalyser indikerar att geografi är en central aspekt för att kunna förstå skillnader i kulturdeltagande. Tillgång till kulturutbud inom ett nära avstånd ökar deltagandet.

Kulturanalys Norden planerar att under 2021 gå vidare med en tematisk fördjupande kartläggning av kulturutbud. Temat är kulturens geografi i Norden och syftet är att undersöka och analysera kulturverksamhet utifrån ett sammanhållet geografiskt analysperspektiv. Det underlag som förstudien sammanställt kommer att utgöra material för denna mer fördjupande analys av de nordiska invånarnas tillgång till kulturutbud.

Summary

This prestudy consists of a survey of the data available concerning regional differences in the supply, access to and utilisation of culture in the Nordic Council of Ministers' five member nations and three autonomous territories. The prestudy was conducted by Strategirådet AB (the Strategy Council) on behalf of the Nordic Agency for Cultural Policy Analysis. The Nordic Agency for Cultural Policy Analysis has added introductory and concluding comments and reviewed the text.

The Nordic Agency for Cultural Policy Analysis has identified country-wide access to culture as a shared Nordic ambition. Goals formulated to promote participation and access can be found across all Nordic countries. At the same time, there is currently a great deal of discussion concerning the reach of the cultural infrastructure and how cultural policy reforms should be targeted to bridge differences connected to geography.

An overarching objective of the assignment has been to investigate the possibilities for performing comparisons; the assignment has therefore been formulated based on three focus areas:

- to identify opportunities to break down Nordic cultural statistics at a more detailed geographical level and to investigate additional data sources relating to cultural offerings
- to identify previous research and inquiries related to access to culture
- to identify geographical background variables in national cultural and leisure inquiries.

In the prestudy, cultural activities have been limited to six cultural areas: libraries, visual arts, cinema, handicraft, museums and performing arts. The prestudy has also included a more comprehensive survey of cultural activities in the Nordic countries arranged by semi-public and civil society actors. In this report, these are categorised as "other cultural activities".

The data is primarily based on information from key persons in the Nordic Agency for Cultural Policy Analysis' network and data that is readily available from national statistical offices. Information has also been obtained from trade associations, government agencies and ministries, but also from commercial actors who collect data in the field of culture.

Main findings

- Access to data varies both between cultural areas and countries. There are generally good opportunities to generate comparative statistics from a geographical perspective in terms of the cultural activities for, above all, cinema, but also for libraries and museums. The limitations that do exist relate to the fact that slightly different definitions and delimitations are used and that it is not apparent that one and the same year is used as a common reference year.
- There is a significant degree of missing data in other cultural areas, data that is

needed to make comparisons about where cultural activities are available in the Nordic countries. Limitations in the existing data primarily relate to cultural statistics that are not fully developed.

- Civil society actors seem to be responsible for a significant amount of local cultural activities, but there is a significant lack of data to create a complete picture of the availability of cultural activities in different parts of the Nordic countries. Therefore, it is not possible to use the available data for a more systematic and comparative analysis.
- In order to be able to compare cultural activities based on geography, we need to be able to use one and the same administrative unit. The prestudy shows that the best way to break down data is at the municipal level. However, this does create a degree of concern around data interpretation – municipalities across the Nordic countries differ significantly in terms of geographic size and population. In order to make comparisons possible, a method where the municipalities are divided into municipal groups needs to be used.
- The geographical accessibility analysis of cultural activities has primarily been done in Finland, but similar inquiries have also been carried out in Norway and Sweden. However, the opportunity for comparison between these inquiries is low due to the use of different methodological approaches and a time lag for when the inquiries have been conducted.
- But it is possible to survey activities and thus perform accessibility analyses of, above all, those activities that are more or less permanent, have a physical presence and are publicly funded to a certain extent. In order to proceed with this type of survey, visiting addresses first need to be translated into coordinate data.
- The opportunity to compare cultural habits inquiries between Nordic countries is limited. The inquiries differ in the way they are performed, and they measure slightly different things. In addition, the performance of geographical analyses is limited by the fact that most inquiries contain too few respondents.
- The results from the identified access and cultural habits analyses indicate that geography is a key aspect in capturing differences in cultural participation. Access to cultural offerings in close proximity to one's home increases participation.

In 2021, the Nordic Agency for Cultural Policy Analysis plans to move forward with a thematic in-depth survey of cultural activities. The theme centres around the geography of culture in the Nordic region, and the purpose is to survey and analyse the existence of cultural activities from the perspective of a coherent geographical analysis. The data collected in the prestudy will serve as the material for this in-depth analysis of access to cultural activities in the Nordic region.

Inledning

Kulturanalys Norden har under 2019 och 2020 undersökt kunskapsläget kring regionala skillnader för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i det Nordiska ministerrådets fem medlemsländer och de tre självstyrande områdena.¹ Arbetet har bedrivits i form av en förstudie med fokus på att kartlägga underlag för mer tematisk bearbetning av befintlig nordisk kulturstatistik.

Bakgrund

Bakgrunden till förstudien är ett behov av att fördjupa kunskapen kring geografiska effekter av förd kulturpolitik. Den kulturpolitiska diskussionen har genom åren återkommande kommit att beröra frågor om likvärdighet och om skillnader knutna till ett stad- och landperspektiv. I forskning om nordisk kulturpolitik beskrivs kultur som del av en allmän välfärdspolitik.² Och mål om delaktighet i, och jämlik tillgång till, ett kulturliv är centralt i de kulturpolitiska strävandena. Idén om "kultur i hela landet" ges liknande innebörder i de nordiska länderna och signalerar att tillgång till kultur inte ska vara beroende av var i länderna man verkar och bor. Samtidigt pågår en diskussion om hur långt den kulturella infrastrukturen når och hur kulturpolitiska reformer kan riktas för att överbrygga skillnader kopplat till geografi.³

I november 2019 publicerade Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) rapporten *Kulturens geografi*. Rapporten byggde på en kartläggning av kulturutbud nedbrutet på Sveriges 290 kommuner. Som material användes befintlig svensk kulturstatistik samt insamlade data från externa aktörer. Resultatet av rapporten synliggjorde att landsbygdskommuner generellt är beroende av civila aktörers arrangemang och engagemang för att uppnå ett mer varierat lokalt kulturutbud. Vidare visade rapporten att det institutionsbaserade kulturutbudet har en stark koncentration till storstadsområden och större städer. Kulturanalys konstaterade samtidigt att det svenska kulturlivet byggs upp av nätverk mellan offentliga och civila aktörer samt att detta karaktäriserar kultur oavsett var i landet kulturen ägde rum. Frånvaron av offentligstödda kulturinstitutioner på landsbygden genererar dock en sårbarhet för det lokala kulturlivet och variationen blir främst centrerad till civila aktörers resurser samt kommunal biblioteksverksamhet.

Med erfarenheter från den svenska studien vill Kulturanalys Norden gå vidare och undersöka hur kultur i hela landet ges ett uttryck i de olika nordiska länderna och de självstyrande områdena. Även om utmaningarna i grunden är nationella så delar majoriteten av de nordiska länderna utmaningar om befolkningskoncentrationer, glesbefolkade delar och stora geografiska arealer. Att skapa förutsättningar för kultur i hela landet är inte självklart enkelt.

1. I rapporten används parallellt uttrycket "de nordiska länderna" för att beskriva medlemsländerna och de självstyrande områdena.
2. Mangset m.fl. (2008).
3. Kulturanalys Norden (2018a) Kulturpolitisk styrning. Ansvarsfördelning och reformer inom de nordiska ländernas kulturpolitik under 2000-talet.

Fokus och avgränsning

Fokus för denna förstudie har varit att sammanställa underlag för att på sikt kunna tillämpa ett geografiskt analysperspektiv på befintlig nordisk kulturstatistik. I det avseendet är det en fortsättning på det kartläggningsarbete som Kulturanalys Norden bedrev inom ramen för *Kulturstatistik i Norden – en förstudie*. Målet är att framöver kunna fördjupa förståelsen av hur "kultur i hela landet" omsätts i ett faktiskt kulturutbud som görs tillgängligt. Mer konkret innebär det att möjliggöra en empirisk studie där identifierade dataunderlag används för att, på liknande sätt som den svenska kartläggningen *Kulturens geografi*, analysera geografiska skillnader och likheter gällande kulturliv i de nordiska länderna.

Förstudien, som är genomförd av Strategirådet AB (Strategirådet) på uppdrag av Kulturanalys Norden, beskriver i vilken mån det går att bryta ner de nordiska ländernas kulturstatistik på mindre geografiska indelningar. Syftet är att undersöka i vilken mån det finns lämpliga variabler att tillgå för en jämförelse om var kulturutbud äger rum samt hur invånarna deltar i kulturlivet.

Uppdraget har haft den övergripande utgångspunkten att undersöka möjligheter för jämförelser och har utgått från tre fokusdelar:

- att identifiera möjligheter till att bryta ner nordisk kulturstatistik på finare geografisk nivå, samt kartlägga ytterligare datakällor gällande kulturutbud
- att identifiera tidigare forskningsarbeten och utredningar som berör tillgänglighet till kultur
- att identifiera geografiska bakgrundsvariabler i nationella kultur- och fritidsvaneundersökningar.

Urval av kulturverksamhet

Precis som i den svenska kartläggningen⁴ har Strategirådets uppdrag styrts av att studera kulturverksamhet som kan definieras som ett utbud av aktiviteter som är öppna för alla, oavsett om det är i offentlig eller enskild regi, och som erbjuds på fritiden. För respektive medlemsland, samt de självstyrande områdena, har detta inneburit ett explorativt förhållningssätt kring att identifiera vilket kulturutbud som karakteriserar respektive nationell kontext samt att identifiera i vilken mån befintlig kulturstatistik går att bryta ner på mindre geografiska indelningar.

Kartläggningsarbetet har i första hand fokuserat på sex kulturområden. Kulturområdena är inringade utifrån Eurostats ramverk för kulturstatistiken (*ESSnet-Culture*) som delar in kultursektorn i tio olika områden.⁵ Detta är en snävare avgränsning än den som gjordes i samband med förstudien *Kulturstatistik Norden*.⁶ De kulturområden som nu undersökts är:

- Bibliotek
- Biografilm
- Bildkonst
- Konsthantverk
- Museum⁷
- Scenkonst (musik, dans, teater och andra livearrangemang).

4. Myndigheten för Kulturanalys (2019a) *Kulturens geografi*.

5. ESSnet-Culture: European statistical system network on culture final report, 2012.

6. Kulturanalys Norden (2017a). I denna förstudie undersöktes arkiv, bibliotek, bildkonst, film, kulturarv, litteratur och museer.

7. I Eurostats ramverk ingår museum tillsammans med kulturarv som ett kulturområde.

Därutöver har förstudien även innefattat en undersökning om vilka data som kan sammanställas gällande kulturutbud i civila aktörers regi. Resultatet av den delen är dock inte heltäckande utan får ses som en grov överblick över verksamheter och aktiviteter som genomförs i föreningslivets och de religiösa samfundens regi. Data om vilket kulturutbud denna typ av aktörer erbjuder har inkluderats i förstudien även om det saknas fullständig överblick.

Arbetet har inte begränsats till uppgifter inom ett visst tidsspänn utan undersökt vilka data som finns och när senaste data är publicerade samt vilka tidsserier som existerar. Både hur ofta data samlas in och hur gamla senaste data är påverkar jämförbarheten, vilket gör att dessa uppgifter har varit relevanta att undersöka.

Tillvägagångssätt och dataunderlag

Förstudien har genomförts med utgångspunkt i semi-strukturerade intervjuer med nyckelpersoner i Kulturanalys Nordens nätverk. I bilaga 2 återfinns en generisk intervjuguide som har fungerat som underlag för intervjuerna. Intervjudeltagarna har i sin tur lämnat uppgifter om andra källor att vända sig till, både personer att intervjua och material att gå igenom. Vidare har de nationella statistikbyråerna kontaktats för att undersöka tillgången till statistik. Kompletterande information har sökts hos framför allt branschorgan, myndigheter och departement men även kommersiella aktörer som samlar in data inom kulturområdet. Tillvägagångssättet har varit detsamma för att samla in och sammanställa underlag till förstudiens alla tre fokusdelar.

Förstudien har inte begränsats till fördefinierade variabler för att undersöka kulturutbud (exempelvis antal museer, antal utställningar, antal museer med olika inriktningar) utan mer explorativt undersökt vilka data som finns och som beskriver utbudet inom respektive kulturområde. Som minst har tillgången till data som kan anses vara grundläggande undersökts, såsom antal museer, biografier, bibliotek etcetera samt med vilken geografisk indelning dessa verksamheter kan studeras på. I rapporten definieras tillgänglig statistik som den som finns tillgänglig i tryck eller på webbsidor. Strategirådet har även undersökt om statistik och dataunderlag finns men inte är publicerade, detta har kommenterats löpande i resultatpresentationen. Det kan då betyda att det endast finns rådata som först behöver bearbetas eller att data finns sammanställda men inte publicerade.

En utgångspunkt är att all statistik som tas fram ska kunna jämföras över tid. Därför har Strategirådet i huvudsak sökt efter data som tas fram regelbundet och som kan presenteras i tidsserier, men i rapporten beskrivs även de data som finns men som saknar dessa egenskaper. Resultatet har i möjligaste mån sammanställts i tabeller för att tydliggöra möjligheter till jämförelse. Under tabellerna finns kommentarer som synliggör i vilken mån data behöver beställas fram eller om de finns direkt tillgängliga.

Utöver de datakällor som presenteras och kartläggs i förstudien finns även samlad nordisk kulturstatistik att söka via den nordiska statistikdatabasen (nordicstatistics.org). Detta är nordiska ministerrådets samarbetsprojekt med de nationella statistikmyndigheterna. Uppdateringar sker årligen. I databasen finns kulturstatistik summerat per kulturområde och land.

Disposition

Förstudien består av sju kapitel. I det inledande kapitlet beskrivs bakgrund till förstudien, fokus och avgränsning samt tillvägagångssätt och dataunderlag. Sedan följer ett kort kapitel som utreder vilka geografiska indelningar som präglar respektive nordiskt land och självstyrande område, samt administrativa enheter som är rimliga att aggregera nordisk kulturstatistik på.

Därefter följer tre kapitel med resultatpresentation. Först presenteras tillgången till data inom respektive kulturområde samt möjligheter att bryta ner befintlig kulturstatistik i de nordiska länderna i mindre geografiska indelningar. Kapitlet efter det redogör för förekomsten av statistik och undersökningar i de nordiska länderna som har belyst tillgänglighet till kulturaktiviteter mätt i restid eller antal kilometer samt tillgången till adresser/koordinater. Sist ges en översikt över vilka geografiska bakgrundsvariabler som används i resultatpresentationer av nationella kultur- och fritidsvaneundersökningar i de nordiska länderna.

I kapitel *Resultatdiskussion – kultur och geografi* kommenteras förutsättningarna för jämförelser av utbud, tillgång och användning utifrån ett geografiskt perspektiv. Slutligen, i det sista kapitlet, lämnar Kulturanalys Norden avslutande kommentarer kring resultatet och möjligheter till fortsättningsstudier.

Till rapporten presenteras i bilaga 1 en översikt över de källor till information om kulturutbud, tillgänglighet och användning som har identifierats under kartläggningen och som nämns i rapporten. Övriga referenser återfinns i rapportens referenslista.

Geografiska indelningar och administrativa enheter

En central del av förstudien är att undersöka möjligheter för jämförelser av kulturutbud, tillgänglighet och kulturvanor utifrån geografi. Möjligheter till att bryta ned data är beroende av att det finns likvärdiga enheter mellan de nordiska länderna. Detta kapitel introducerar vilka geografiska indelningar och administrativa enheter som är giltiga inom respektive nordiskt land och självstyrande område.

Geografiska indelningar i de nordiska länderna

För att undersöka geografiska indelningar kopplat till kulturstatistik och identifierade dataunderlag har första steget varit att undersöka rimliga administrativa enheter. I ett nästa steg får en bedömning göras av jämförbarheten i uppgifterna.

Tabellen nedan ger en översikt över de olika administrativa enheter som ofta förekommer i redovisning av statistik i respektive land. För att få övergripande uppfattning om jämförbarheten mellan enheterna anges spannet mellan lägsta och högsta folkmängd inom respektive enhet. I exempelvis Sverige är den största kommunen sett till folkmängd Stockholm med nära en miljon invånare och den minsta är Bjurholm med endast 2 432 invånare.

Tabellen bygger på uppgifter med olika referensår. Då uppgifter om antal enheter för alla länder inte är från samma år ska de ses som en ungefärlig indikation på enheternas storleksnivåer.

Tabell 1 Administrativa enheter samt folkmängd i de nordiska länderna och de självstyrande områdena.

Land/självstyrande område	Administrativ enhet (antal enheter inom parentes)	Spann: lägsta – största folkmängd
Danmark	Kommun (98)	12 560–623 404
	Landsdel (11)	39 697–897 364
	Region (5)	90–653 867
Färöarna	Kommun (30)	37–21 592
	Region (6)	1 268–20 892
Grönland	Kommun (5)	6 427–23 039
Finland	Kommun (310) ⁸	90–653 867
	Landskap (19)	29 895–1 686 881
	Regionförvaltningsverk (6) ⁹	180 000–2 200 000 ¹⁰
Åland ¹¹	Kommun (16)	88–11 679
Island	Kommun (72)	43–126 041
	Region (8)	7 063–228 231
Norge	Kommun (422)	196–681 071
	Fylke (11)	75 865–681 071
	Landsdel (5)	-
Sverige	Kommun (290)	2 432–972 647
	Län (21)	59 642–2 371 774

8 9 10 11

Källor: För Sverige Statistiska centralbyrån (SCB), folkmängd per den 30 september 2019. För Norge Statistisk sentralbyrå (SSB), folkmängd per 22 februari 2019. Befintlig kulturstatistik på kommun- och fylkenivå speglar därmed inte de norska kommun- och fylkesammanslagningarna som skett från och med 1 januari 2020. För Islands kommuner Eurostat, "Local Administrative Units" 2016. För Islands regioner Hagstofa Íslands, folkmängd per 1 januari 2019. För Finlands kommuner Befolkningsregistercentralen, per 31 december 2017. För Finlands landskap Statistikcentralen/Tilastokeskus, per november 2019. För Grönland Grønlands statistik, per 1 juli 2019. För Färöarna Statbank, kommuner per 1 januari 2019 och regioner per december 2019. För Danmarks kommuner Danmarks statistik (DST), per 1 januari 2019. Fem mindre är som även utgör kommuner (med en befolkningsmängd mellan 90 och 6058 invånare) är exkluderade. För Danmarks regioner DST, per 1 oktober 2019.

8. Mellan år 2017 och 2019 fanns det 311 kommuner i Finland.

9. Åland har inget regionförvaltningsverk. Statens ämbetsverk på Åland, Mariehamn motsvarar regionförvaltningsverket på Åland. Åland har cirka 30 000 invånare.

10. Cirkauppgifter baserade på uppgifter på Regionförvaltningsverkets hemsida, www.avi.fi.

11. Statens ämbetsverk på Åland, Mariehamn motsvarar regionförvaltningsverket på Åland. Åland har cirka 30 000 invånare.

Av tabellen framgår att det mellan länderna finns en betänklig variation på kommunnivå vad gäller både antalet enheter och befolkningsmängd. Trots att de olika ländernas kommuner skiljer sig åt finns ändå en harmonisering kopplat till Eurostats kategorisering och indelning. Det som listas som kommuner i nedanstående tabell motsvarar Eurostats indelning i *local administrative units* (LAU 2-områden).

Danmarks administrativa indelning är sedan 2007 baserad på fem regioner och 98 kommuner. Finland har 19 landskap och 311 kommuner, inräknat i dessa siffror är även det självstyrande området Åland och dess 16 kommuner. Norge var fram till och med 2019 indelat i 19 fylken som närmast motsvaras av övriga länders regioner eller landskap. Från och med 2020 finns det 11 fylken i Norge. Från och med 2020 har Norge 356 kommuner, tidigare var de 422. Norge delas ofta in i fem större geografiska regioner/landsdelar. I Sverige presenteras statistik ofta på kommun-, läns- eller regionnivå. Sverige har 290 kommuner, 21 län och lika många regioner.

I de flesta nordiska länder verkar det vara möjligt att dela in den lägsta administrativa nivån, som i Sverige motsvaras av kommuner, utifrån ett urban-ruralt spektrum. Eurostat använder sig av en klassifikation, DEGURBA¹², som delar in kommuner i tre grupper efter befolkningstäthet. På Eurostats webbplats finns en karta över Europa, inklusive de nordiska länderna med undantag för Färöarna¹³ och Grönland, med denna indelning. Av materialet framgår att majoriteten av de lokala administrativa nivåerna (motsvarande svenska kommuner) i de nordiska länderna definieras som glesbefolkade områden.¹⁴

Möjligheten till jämförelser mellan länder vad gäller tillgänglighet i avstånd eller restid behöver väga in de olika geografiska förutsättningarna som finns. Danmark har exempelvis en betydligt mindre total yta än Sverige. Vad gäller Grönland är det inte möjligt, och inte heller relevant, att mäta avstånd i bilväg då det ofta saknas bilvägar mellan samhällen. Tillgängligheten vore mer relevant att mäta i restid, men det kompliceras av att resorna kan behöva bestå av exempelvis flygresor.

12. Degree of Urbanisation.

13. På Färöarna är den mest relevanta uppdelningen utifrån en rural-urban dimension, enligt Jógvan Bærentsen vid Hagstova Føroya, huvudstadsregionen och övriga Färöarna som en gemensam rural grupp. Intervju 5 februari 2020.

14. Eurostat (2018). Degree of Urbanisation Background. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/degree-ofurbanisation/background> [hämtad 2020-02-11].

Sammanställning av dataunderlag för att undersöka kulturutbud

I följande kapitel presenteras vilka data som finns inom de sex undersökta kulturområdena och vilka data som finns vad gäller det utbud som civila aktörer står för. För att kunna bedöma förutsättningarna för jämförelser mellan de nordiska länderna redogörs det per kulturområde i vilken utsträckning statistik är heltäckande, vilka geografiska indelningar som data går att bryta ner på och i vilken utsträckning uppgifterna är tillgängliga i skrift eller via webb.

Inledande sammanfattning

Det påbörjade statistikharmoniseringsarbetet har synliggjort de grundförutsättningar som finns för att sammanställa data över kulturutbud. I förstudien från 2017 konstaterade Kulturanalys Norden att det fanns relativt goda möjligheter att ta fram jämförande statistik om bibliotek, museer samt film och biograf.¹⁵ Detta har senare resulterat i publikationer om *Film på bio i Norden*, *Museer i Norden* samt *Folkbibliotek i Norden*.

Denna förstudie visar, i linje med vad som framkom 2017¹⁶, att det finns relativt goda möjligheter att ta fram jämförande statistik om bibliotek, biografifilm och museer. För dessa områden finns också möjlighet att bryta ner data på mindre geografiska indelningar. Men varken inom bildkonst eller scenkonst har de nordiska länderna uppgifter som täcker in de olika kulturområdena, även om det går någorlunda enkelt att identifiera var konstmuseer respektive teatrar är geografiskt placerade. Detta påverkar möjligheterna att genomföra en större, mer sammanhållen kartläggning kring de nordiska ländernas kulturutbud.

För att skapa mer kunskap kring vilket ytterligare kulturutbud som dominerar i de olika länderna har förstudien innefattat en undersökning av kulturutbud som inte helt låter sig inordnas i *Essnets* kategorier. Detta har i texten formulerats som övrigt kulturutbud. Gemensamt för de nordiska länderna är att det finns kulturaktiviteter riktade till barn och unga och att dessa finansieras eller delfinansieras av det offentliga. På snarlika sätt återfinns särskild verksamhet, såsom musik- och kulturskola, i Danmark, Finland, Norge, Sverige och Färöarna. Det kulturutbud som civila aktörer erbjuder i de nordiska länderna är svårt att få en god överblick av. En del av svårigheten ligger i att det saknas mer systematisk insamling av data gällande föreningars och civila sektorns kulturaktiviteter.

Baserat på identifierade dataunderlag framstår en geografisk analys på kommunnivå vara mest framkomlig. För att få tillgång till data på kommunnivå behöver rådata i viss mån beställas samt bearbetas.

15. Kulturanalys Norden (2017a) Kulturstatistik i Norden – en förstudie.

16. Ibid, sid.11–12.

Bibliotek

Bibliotek är en av de mest geografiskt spridda kulturinstitutionerna i de nordiska länderna.¹⁷ Det finns också relativt långtgående nationella lagstiftningar inom biblioteksområdet som syftar till att möjliggöra en likvärdig tillgång till bibliotek. Biblioteken bär många gånger upp mer allmänna medborgarfunktioner – de fungerar som mötesplatser och arrangerar fler kulturaktiviteter än bara att möjliggöra utlån av böcker.

Precis som det tidigare framkommit utgör befintlig biblioteksstatistik en tämligen god källa till jämförelser mellan de nordiska länderna, även om ytterligare harmoniseringsinsatser är utpekade.¹⁸ Det finns också goda möjligheter att undersöka var i de nordiska länderna biblioteksverksamhet erbjuds och därmed vilken geografisk spridning den institutionella biblioteksverksamheten har i form av huvudbibliotek eller motsvarande. Vad gäller annan biblioteksverksamhet, som antal filialer, bokbussar, obemannade serviceställen et cetera, är möjligheterna mer begränsade.

Tabellen nedan ger en översiktlig bild över vilka data som finns om biblioteksutbudet, samt vilken geografisk indelning som är möjlig, i de nordiska länderna. I Danmark, Finland och Sverige finns biblioteksstatistik publicerad på kommunnivå medan den i Färöarna, Grönland och Norge behöver begäras ut.

Tabell 2 Översikt över tillgängliga data om bibliotek efter geografiska indelningar i de nordiska länderna.

Tillgång till data per administrativa enheter							
	Danmark	Färöarna	Grönland	Finland	Island	Norge	Sverige
Antal bibliotek	Kommun Region Landsdel	(Kommun) (Region)	(Kommun)	Kommun Landskap Regionförvaltnings- verk	(Region)	(Kommun) (Fylke)	Kommun Län
Exempel på andra variabler	Huvudbibliotek (KR), Filialer (KR), Bokbussar (KR), Serviceställen (KR), Betjäningsställen totalt (KR), Betjäningsstäder med materialinsamling (KR), Huvudbibliotekens öppettider (KR)			Huvudbibliotek (KLR), Filialer (KLR), Bokbussar (KLR), Övriga serviceställen (KLR), Antal samlingar på allmänna bibliotek / invånare (L)		Arrangemang på folkbibliotek (K)	Bemannade serviceställen (KL), Obemannade utlåningsställen (KL), Bokbussar (KL)

Kommentar: Är uppgifterna inom parentes betyder det att data finns men inte är direkt tillgängliga. Det kan betyda att det endast finns rådata som först behöver bearbetas eller att data finns sammanställda men inte är publicerade.

17. Kulturanalys Norden (2020).

18. Kulturanalys Norden (2017a) respektive (2020).

Tillgången till data gällande utbudet av bibliotek är god i Danmark. Data om utbudet på såväl kommun-, region- och landsdelsnivå¹⁹ går att undersöka utifrån en mängd variabler. Kulturutbudet går även att analysera utifrån olika kommunindelningar, exempelvis utifrån befolkningsmängd. Det gör det enkelt att exempelvis kunna se antal bibliotek i de kommuner som understiger 20 000 invånare. Uppgifterna finns tillgängliga i Danmarks Statistiks onlinedatabas, som också har tillgång till en längre tidsserie som sträcker sig fram till 2018.

Färöarnas statistikmyndighet, Hagstova Føroya (Hagstova), har uppgifter om antal bibliotek i sin onlinedatabas, totalt och uppdelat i olika typer av bibliotek varav en kategori är *public libraries*. Uppgifter finns från 1990 till 2018, med undantag för år 2010. Hagstova har uppgifter om hur biblioteken fördelar sig på kommunnivå men uppgifterna är inte publicerade. Utifrån det kan även en regionindelning göras.

Den nationella statistikmyndigheten Grønlands statistik har en onlinedatabas men inga publicerade uppgifter som rör bibliotek. Enligt muntliga uppgifter har förmodligen Grønlands landsbibliotek uppgifter om biblioteksutbudet då de har ett uppdrag kring distribution av böcker.²⁰ På landsbibliotekets webbplats finns en adresslista över biblioteken i Grönland, som endast är 14 till antalet, vilket gör det relativt enkelt att manuellt sortera in biblioteken i de fem kommunerna.

Den bästa källan för biblioteksstatistik i Finland är Statistik för allmänna biblioteken. Där går det att undersöka utbudet av allmänna bibliotek fördelat på kommuner, landskap och regionförvaltningsverk.²¹ Data om biblioteken går även att dela upp utifrån en statistisk kommungruppering och språkområde. Senaste data är från 2018 och det finns uppgifter från och med år 1999. Finlands nationella statistikbyrå, Statistikcentralen, har uppgifter i sin onlinedatabas om utbudet av allmänna bibliotek fördelat på landskap. Senaste data är från 2018 och uppgifter finns från och med år 2000. Förutom onlinedatabasen finns en annan ingång till kulturstatistik på Statistikcentralens webbplats. Där går det att ta del av Excel-filer med tabeller, däremot är vissa tabeller inte tillgängliga på andra språk än finska.

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) publicerar biblioteksstatistik i tabellform på sin webbplats. De har uppgifter från 1985 till 2018.

Íslands nationella statistikmyndighet, Hagstofa Íslands (Hagstofa), har uppgifter om antalet bibliotek på regionnivå för åren 1988–2001. Enligt statistikansvarig vid Hagstofa beror avbrottet på att det har varit svårt att få tillgång till data sedan ett byte av vem som ansvarar för bibliotekens administration. Arbete pågår med att uppdatera biblioteksstatistiken. Uppgifter borde, enligt muntliga uppgifter från ansvarig statistiker, kunna presenteras på regionnivå men förmodligen inte på kommunnivå.²²

I Norge publicerar Statistisk sentralbyrå (SSB) vissa data om biblioteksutbudet. Uppgifter om kulturutbud baseras i regel på en årlig rapportering från kommuner och fylken till SSB som kallas KOSTRA. SSB har därmed data om antal bibliotek och andra biblioteksuppgifter som går att analysera på både kommun- och fylkenivå, men har inte publicerat dessa. Varken i onlinedatabasen eller i den senaste årliga överblicksrapporten över kulturområdet (*Kulturstatistikk 2018*) finns data tillgängliga om hur antalet bibliotek är fördelade över landet. I onlinedatabasen

19. Exempelvis går Region Själland att dela in i Nord-, Öst-, respektive Väst- och Sydsjälland.

20. Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

21. Data på regionförvaltningsverksnivå inkluderar inte Åland.

22. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

finns däremot data på kommunnivå om antal arrangemang i folkbibliotek 2015–2018. Förutom SSB har forskningsinstitutet *Telemarksforskning* statistik om biblioteksutbudet på kommun-, region²³- och fylkenivå. Viss information om bibliotek finns tillgänglig på deras webbplats men inte uppgifter om antal bibliotek eller utställningar. De har dock dessa uppgifter och kan efter beställning, till en kostnad, ta fram statistikunderlag. Telemarksforskning har över 100 variabler kopplade till biblioteken, såsom öppettider och utlån av olika typer av litteratur. Även SSB bör ha dessa uppgifter då de hämtar uppgifter från samma källa om Telemarksforskning.

I Sverige ansvarar Kungliga biblioteket (KB) sedan 2012 för den officiella biblioteksstatistiken. Biblioteksstatistik mellan 2000 och 2012 finns i Statistiska centralbyråns (SCB) onlinedatabas. I Kungliga bibliotekets statistik är det möjligt att urskilja olika typer av bibliotek, däribland folkbibliotek. Statistiken uppdateras årligen. På KB:s webbplats finns uppgifter på både region- och kommunnivå kring en stor mängd variabler som beskriver folkbiblioteksutbudet. Bland annat antalet bemannade serviceställen, obemannade utlåningsställen och antal bokbussar. All biblioteksstatistik finns att tillgå som Öppna data eller API.

Biograffilm

Biograffilm utgör ett kulturutbud som likt bibliotek har en relativ jämn geografisk fördelning inom respektive nordiskt land. Under 2000-talet har biografutbudet drivits på av den digitala utvecklingen och till följd har möjligheter öppnats för att sända andra typer av kulturarrangemang via filmduken.²⁴ För de flesta nordiska länderna har antalet biografer varit tämligen stabilt under det senaste decenniet, för Sverige har antalet dock minskat något medan det har ökat i Danmark.²⁵

Även om antal biografer på kommunnivå inte finns publicerade i alla länder, finns det aktörer som har uppgifter om var biograferna finns. Det gör att det utan större ansträngningar skulle vara möjligt att jämförande studera utbudet av biografer. Vad gäller andra variabler, som antal biografdukar²⁶ och stolar et cetera, skiljer det sig åt mellan de nordiska länderna. Detta är något som framkommit i tidigare undersökningar av Kulturanalys Norden.²⁷

Tabellen nedan visar översiktligt vilka data som finns om utbudet inom biograffilm, samt vilken geografisk nedbrytbarhet som är möjlig, i de nordiska länderna. I viss mån behövs data beställas för att få statistik på en mer detaljerad nivå.

23. Regionerna utgör ingen administrativ indelning utan är en praktisk/pragmatisk indelning som ofta används inom exempelvis kommunalt samarbete.

24. Nordiska ministerrådet (2018) State of the Nordic region 2018.

25. Kulturanalys Norden (2017b) Film på bio i Norden.

26. Utifrån antagandet att antalet biografdukar och biosalonger avser samma sak.

27. Kulturanalys Norden (2017b) Film på bio i Norden.

Tabell 3 Översikt över tillgängliga data om biograffilm efter geografiska indelningar i de nordiska länderna.

Tillgång till data per administrativa enheter							
	Danmark	Färöarna	Grönland	Finland	Island	Norge	Sverige
Antal biografer	(Kommun) Region Landsdel	(Kommun)	(Kommun)	(Kommun) Landskap	Region	Kommun Fylke	(Kommun) (Län)
Exempel på andra variabler	Biografdukar (RL), Visade filmer (RL)	Biografdukar (K), Stolar (K), Stolar per biografduk (K), Stolar per 1 000 invånare (K)		Filmcentra (L)	Biografdukar (R)	Biosalonger (KF), Bioföreställningar (KF), Stolar (KF)	Biosalonger (KL)

Kommentar: Är uppgifterna inom parentes betyder det att data finns men inte är direkt tillgängliga. Det kan betyda att det endast finns rådata som först behöver bearbetas eller att data finns sammanställda men inte är publicerade.

I Danmark finns det geografiskt nedbrytbara data om antal biografer, biografdukar och visade filmer (från olika länder), för 2014–2018. Uppgifterna går att analysera utifrån region, landsdel och en stadsgruppering med sju indelningar som baserar sig på städernas befolkningsantal. Uppgifter finns även för de fyra storstadsområdena/kommunerna men inte för övriga kommuner. Branschföreningen Danske Biografer, som levererar data till Danmarks Statistik, har icke-publicerade uppgifter om antal biografer på kommunnivå. Även Det Danske Filminstitut har uppgifter om antal biografer på kommunnivå men de har inte själva samlat in uppgifterna.

Färöiska Hagstova har data för 2001–2018 om biograffilm. Förutom antal biografer, antalet biografdukar, antal stolar, antal stolar per biografduk i genomsnitt och antal stolar per 1 000 invånare. Dataunderlag är möjligt att ta fram kommunnivå (under tidsperioden har det endast funnits mellan två till tre biografer i Färöarna).

Enligt muntliga uppgifter finns det inte mer än en handfull biografer i Grönland. För att få dataunderlag om biograferna bör man vända sig till Grönlands kulturhus Katuaq då de distribuerar filmer vidare till övriga biografer.²⁸

Statistikcentralen i Finland har uppgifter fördelat på landskap om antalet biografsalonger och filmcentra i sin onlinedatabas. Uppgifter finns för 2000–2019. Uppgifterna kommer i sin tur från Finlands filmstiftelse (the Finnish Film Foundation) som enligt muntlig uppgift bör ha uppgifter på kommunnivå över antalet biografsalonger.²⁹

För Island har Hagstofa data i sin onlinedatabas på regional nivå över antal biografer, antalet biografdukar och visningar per vecka (i genomsnitt). De senaste uppgifterna är från 2014. Enligt Hagstofa kommer data att uppdateras men det finns inget specifikt datum satt för uppdateringen.

I Norge samlar bransch- och medlemsorganisationen för kommunala och privata biografer, Film & Kino, in statistik för alla norska biografer. Både SSB och Telemarksforskning använder sig av deras data. Det finns också mer detaljerade data om antal visningar och besök på enstaka filmer i en viss kommun. SSB presenterar data om biograffilm på kommun- och fylkenivå i sin onlinedatabas. Där

28. Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

29. Vappu Renko, forskare vid Cupore, intervju 27 november 2019.

ingår biografer, icke-kommunala biografer, biosalonger, antal bioföreställningar och antal stolar. Data finns för 2015–2018.

I Sverige är det Svenska filminstitutet som historiskt har samlat in uppgifter om biograffilm. Tidsserien som finns tillgänglig hos Svenska filminstitutet avser åren 2001–2016. Data finns gällande utbud av biografer på både kommun- och länsnivå. Utbudet av biografer går även att analysera utifrån vem som är ansvarig aktör (kommun, privat, förening). Från och med 2017 har biografstatistiken blivit mer begränsad då vissa aktörer valt bort att rapportera in uppgifter. Sedan årsskiftet 2019/2020 ansvarar Myndigheten för kulturanalys för att förbereda utveckling av filmstatistik.

Konsthantverk

Konsthantverk, det vill säga bruks- eller prydnadsföremål som är konstnärligt utformade och det hantverksmässiga tillverkandet av dessa, fångas inte i något land upp av den offentliga statistiken. Flera intervjuade kommenterar situationen med att det inte finns en tydlig definition av vad konsthantverk är och att det därför är svårt att identifiera utbudet av konsthantverk.

Det saknas kvantifierbara data om utbudet av konsthantverk i samtliga nordiska länder. Utan att nämna någon specifik källa, är inte sällan de intervjuades uppfattning att utbudet av konsthantverk särskilt kan finnas i de landsdelar som har mindre av det kulturutbud som präglar de större städerna, såsom museer och ett stort scenkonstutbud.

Färöiska *Hagstova* har inga data om konsthantverk och under förstudien har det inte framkommit någon information om vem som skulle kunna ha dataunderlag gällande konsthantverk.

Även i Grönland är det svårt att göra en gränsdragning för vad som utgör konsthantverk, exempelvis vad gäller det som produceras för försäljning till turister. Strategirådet har fått muntliga uppgifter om att det inte finns några samlade uppgifter om utbudet av konsthantverk men att konsthantverk däremot är väldigt utbrett i Grönland. Enligt samma källa skulle det vara möjligt att närma sig frågan om utbudet med en smal avgränsning, exempelvis med inriktning mot traditionell skinsömnad eller pärlbroderi. Det gör det möjligt att identifiera exempelvis verkstäder och hur många som ägnar sig åt den delen av konsthantverket. Samtliga kommuner tillhandahåller verkstäder för slöjd som en form av arbetsmarknadsåtgärd eller social verksamhet. För att fånga in dessa verkstäder får man vända sig till respektive kommun.³⁰

Statistikcentralen i Finland har uppgifter på landskapsnivå om antalet hantverks- och hemslöjdsföreningar, men det går inte att av statistiken urskilja i vilken utsträckning dessa arbetar med tillverkandet av föremål som är konstnärligt utformade. På Statistikcentralens webbplats finns ett blad, endast tillgängligt på finska, som utgör en översyn som åtminstone till viss del verkar handla om konst och hantverk. Av en enkel översättning framgår att det finns en paraplyorganisation, Taitoliitto, för regionala hantverks- och slöjdföreningar. Strategirådet har inte undersökt saken men det är möjligt att de har närmre uppgifter om utbudet av

30. Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

konsthantverk. Det finns även nationella uppgifter om antalet lokaler, varav antalet affärslokaler, i informationsbladet. Vad gäller Åland finns muntlig information om att det är möjligt att föreningen Ålands Slöjd- och konsthantverk skulle kunna ha uppgifter om utbudet.³¹

I Strategirådets samtal med statistiker vid Hagstofa framkommer att begreppet konsthantverk inte heller är tydligt avgränsat på Island. Myndigheten har inte heller några planer på att samla in uppgifter om kulturutbudet inom den kategorin.³²

Det är som sagt problematiskt att definiera konsthantverk i olika nordiska länder. En intervjuad forskare vid Telemarksforskning för fram att det är svårt att skilja på konst och konsthantverk i Norge.³³ I Norge finns uppgifter om hur många konsthantverkare som finns, utifrån medlemsregister, men inte någon heltäckande kunskap om vad de producerar och hur många som köper konsthantverk.

I Sverige finns också en gränsdragningsproblematik då konsthantverk går in i flera andra kulturområden, exempelvis museiverksamhet och det kulturutbud som erbjuds inom folkbildningen. De uppgifter som finns att tillgå i nuläget är antal kulturprogram på folkhögskolorna inom kategorin konst/konsthantverk. Det är SCB som samlar in uppgifterna om folkhögskolornas verksamheter men de analyseras i huvudsak av Folkbildningsrådet.

Museer

Museiverksamhet bedrivs i olika storlekar, med olika uppdrag och med olika huvudmän. Det allra vanligaste är att museet har en inriktning på historiska samlingar.³⁴ Inom museistatistiken finns professionella likväl som ideella verksamheter. Inte minst rör detta Sverige och Norge och det handlar då om att hembygdsgårdar räknas in som museer.

En begränsning vid nordiska jämförelser är hur museipopulationen definieras. Island använder exempelvis en egen, bred definition. Sverige och Norge följer å andra sidan i stort sett den museidefinition som den internationella organisationen för museer, ICOM³⁵, har utformat. Sverige har dock sedan den nationella museilagen infördes 2017 en något snävare definition än den internationella.

Förutsatt att det går att hantera de begränsningar som finns vad gäller olika museidefinitioner och data kring enskilda besöksställen, är det möjligt att ge en jämförande bild av utbudet av museer. Uppgifter på kommunnivå är inte tillgängliga i alla länder men det finns aktörer som har museiuppgifter som går att sortera in utifrån kommungränser. En begränsning i tillgängliga data över utbudet av museer är att det i alla länder inte fullt ut speglar den geografiska tillgången till enskilda besöksställen. I Norge avser museistatistiken museienheter, som kan ha ett flertal fysiska besöksställen under sitt paraply.³⁶ Danmark räknar å sin sida antal museiorganisationer och inte antal fysiska museer, medan Sverige gör tvärt om.

31. Vappu Renko, forskare vid Cupore, intervju 27 november 2019.

32. Vappu Renko, forskare vid Cupore, intervju 27 november 2019.

33. Bård Kleppe, forskare vid Telemarksforskning, intervju 25 november 2019.

34. Kulturanalys Norden (2018b).

35. International Council of Museums.

36. Under en konsolideringsprocess år 2001 slogs flera museer samman i större konsoliderade museer eller museinätverk. Av den anledningen faller antalet museer från 521 år 2001 till 276 år 2002 men det beror huvudsakligen på denna organisatoriska förändring. Se bilaga "Översikt över informationskällor" för hänvisning till en mer utförlig beskrivning av den norska museistatistiken.

Färöarnas museistatistik bygger inte heller på antalet fysiska besöksplatser, utan Nationalmuseet har exempelvis utställningar på flera olika platser (vilka kan tolkas som filialverksamhet).

Tabellen nedan ger en översikt över vilka data som finns om utbudet inom museiområdet, samt vilken geografisk nedbrytbarhet som är möjlig, i de nordiska länderna.

Tabell 4 Översikt över tillgängliga data om museer efter geografiska indelningar i de nordiska länderna.

Tillgång till data per administrativa enheter							
	Danmark	Färöarna	Grönland	Finland	Island	Norge	Sverige
Antal museer	(Kommun) Region Landsdel	(Kommun)	(Kommun)	(Kommun) Landskap	Region	Kommun Fylke	(Kommun) (Län)
Exempel på andra variabler	Ett flertal, exempelvis: Kulturhistoriska museer (LR), Konstmuseer (LR), Naturhistoriska museer (LR), Statliga (LR), Statserkända (LR), Andra statsstödda (LR), Icke-statsstödda (LR)			Ett flertal, exempelvis: Utställningar sammanlagt (LK), Huvudenhetsens öppettider (LK)	Historiska museer (R), Naturhistoriska museer (R), Konstmuseer (R)	Museer per organisationsform (F), Museer med olika typer av entréavgifter (F), Utställningar (F), Öppna möten (F), Konserter (F), Teaterupp-sättningar (F)	Centrala museer (KL), Övriga statliga museer (KL), Regionala museer (KL), Kommunala museer (KL), Övriga museer (KL), Museer med mindre än en årsarbetskraft (KL)

Kommentar: År uppgifterna inom parentes betyder det att data finns men inte är direkt tillgängliga. Det kan betyda att det endast finns rådata som först behöver bearbetas eller att data finns sammanställda men inte är publicerade.

Tillgången till data om museiutbudet i Danmark är god på region- och landsdelsnivå. Förutom museernas inriktning (exempelvis bildkonst eller naturvetenskap) går det att dela in uppgifterna utifrån förhållande till den statliga finansieringen. Senaste data som finns tillgängliga är för 2018 och data finns för 2016–2018. Museikategorierna har dock blivit omklassificerade under tidsperioden, vilket gör möjligheten till jämförelser över tid vad gäller vissa variabler osäker. Danmarks Statistik har rådata på kommunnivå över museiavdelningar men de finns inte publicerade. Enligt avsnittet "Museer" på Danmarks Statistiks webbplats omfattar museistatistiken i princip samtliga museer tolkad som huvudmuseer, museiavdelningar på huvudmuseer och fristående museer.³⁷ Ansvarig för museistatistiken vid Danmarks Statistik uppger att de har en god uppfattning om vilka privata museer som finns, men kan inte garantera att alla täcks in av statistiken.³⁸

37. Danmarks Statistik (2019). Museer. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/kultur-og-kirke/museer-og-kulturarv/museer> [hämtad 2019-12-02].

38. Monika Bille Nielsen, expert vid Danmarks Statistik, intervju 16 januari 2020.

Färöiska Hagstova har endast uppgifter om de sex nationella museerna. Lokala museer ingår inte i statistiken men Hagstova har en lista över ett tjugotal lokala museer och samlingar. Data finns för 2001–2018. Då museerna är namngivna i statistiken skulle det inte vara svårt att lokalisera dem på kommunnivå. Nationalmuseet har emellertid utställningar på flera olika fysiska platser, vilket skulle behöva vägas in vid en sådan lokalisering. Det finns en pågående diskussion om att utforma museistatistiken med utgångspunkt i europeiska eller internationella standarder.³⁹

För dataunderlag om museer i Grönland får man vända sig till Grönlands Nationalmuseum. På deras webbplats finns en förteckning över de totalt 15 museer som finns på ön.

De data som finns tillgängliga om museiutbudet i Finland omfattar inte alla museer utan endast de som sköts professionellt eller på heltid. I Statistikcentralens onlinedatabas finns uppgifter per landskap om antal museer som sköts på heltid, dessa uppgifter är även tillgängliga i Museiverkets onlinedatabas. Senaste data är från 2018 och uppgifter finns från och med 2007. I Museiverkets onlinedatabas finns en möjlighet att dela upp informationen på landskaps- och kommunnivå. Underlaget bygger på en enkät till respektive museum där det ställs frågor om bland annat inträdesavgifter, öppettider, antal tillfälliga utställningar och antalet samlingar utifrån inriktning. Förutom en geografisk gruppering går det att visa statistik utifrån museernas ägandeform.

Åländska ÅSUB har endast publicerat besöksstatistik för de sju (eller åtta, Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum redovisas tillsammans) museer som sedan 2000 har ingått i statistiken.

Hagstofa på Island använder en egen, bred, definition av ett museum. De inkluderar inte bara museer som faller inom den isländska museilagens definition. I nuläget finns det publicerad statistik i onlinedatabasen för 1995–2014 om antalet museer. Det går att urskilja museer med olika inriktningar: naturhistoriska museer, historiska museer och konstmuseer. Senaste publicerade data är från 2014. Data har tidigare publicerats för två år åt gången, data för 2015 och 2016 kommer att publiceras i närtid. Ambitionen är att åstadkomma årliga statistikuppdateringar framöver. Möjligheten att urskilja antalet ackrediterade museer och även museernas finansieringsform kommer att undersökas. Det är inte säkert att data på kommunnivå kommer att kunna publiceras, det beror på kvaliteten på insamlade uppgifter.⁴⁰

I Norge har Norsk kulturråd (Kulturrådet) uppgifter om utbudet av museer som får statliga medel från Kulturdepartementet. De har även överblick över 39 andra museer som får driftstöd från annat håll. Det rör sig om kommunala museer, universitetsmuseer, museer under andra departement och privata museer. Vid årsskiftet 2017/2018 genomfördes ytterligare en museireform i Norge som innebar att de museer som mottog stöd från Kulturdepartementet organiserades i 70 museienheter. Det har inte påverkat det faktiska utbudet men påverkar i vissa fall hur data redovisas. Vid läsning av norsk museistatistik är det nödvändigt att vara uppmärksam på om uppgifterna avser administrativa enheter eller enskilda besöksställen.

39. Jógvan Bærentsen, statistiker vid Hagstova Føroya, intervju 5 februari 2020.

40. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

Det norska kulturrådets museistatistik omfattar museer som har en kultur-, natur- eller konsthistorisk samling som de förvaltar, förmedlar och forskar på. Museet måste ha minst en årsarbetskraft och vara öppet för allmänheten. De använder ICOM:s definition av ett museum. I statistiken över enskilda museer förekommer det emellertid olika tolkningar om vad som ska inkluderas och inte.⁴¹ Kulturrådet presenterar i en rapport, *Statistikk for museum 2018*, uppgifter om bland annat olika aspekter av museiutbudet på fylkenivå. Exempelvis antalet museienheter av olika organisationsformer per fylke (antalet stiftelser, aktiebolag, kommunala verksamheter et cetera).

Norska SSB har i sin onlinedatabas statistik över museer och samlingar som går att dela upp på fylkenivå. För uppgifter på kommunnivå hänvisar SSB till Kulturrådet som är de som samlar in uppgifterna från museerna. I SSB:s onlinedatabas finns data om antalet utställningar per fylke men vilka år senaste data finns för varierar mellan olika fylken och typ av utställning. Data finns från 2001 och i varierande grad fram till och med 2019. Telemarksforskning har opublicerad statistik över antal utställningar och arrangemang på kommunnivå, regionnivå och fylkenivå.

I Sverige samlar Myndigheten för kulturanalys sedan 2012 in officiell statistik på museiområdet. Hittills finns publicerad statistik för 2011–2018. Statistik finns på kommun- och länsnivå för en mängd variabler. På myndighetens webbplats finns en excelfil med alla museer som ingår i museistatistiken, där det framgår i vilka kommuner och vilka län de är belägna. Museer som ingår i statistiken är de som faller inom museilagens definition.⁴² Museer med minst en årsarbetskraft återfinns även som en lista över museer med mindre än en årsarbetskraft. Myndigheten har rådata, vilket gör det möjligt att göra flera olika typer av geografiska analyser av data. Förutom de variabler som framgår av tabellen ovan finns även uppgifter om antalet publika aktiviteter av olika slag, exempelvis publika samtal och vandringar.

Sedan 2017 finns en museilag i Sverige som avgränsar lagstyrd museiverksamhet till alla museer som hör till det allmänna museiväsendet och som drivs i offentlig regi, alternativt har mer än hälften av sina styrelseledamöter från stat, kommun eller region. Mindre verksamheter som i hög grad drivs av ideella engagemang ingår inte i denna avgränsning men ingår till viss del i den officiella museistatistiken.

Bildkonst

Såsom Kulturanalys Norden konstaterade i förstudien om nordisk kulturstatistik⁴³ är bild och form-statistik generellt svag och delvis inaktuell. De uppgifter som finns över utbudet inom bildkonst i de nordiska länderna är inte heltäckande och rör i första hand antalet konstmuseer. I data om konstmuseer inkluderas vanligtvis konsthallar och gallerier men det faktiska utbudet är större än vad som syns av statistiken.

Tabellen nedan ger en översiktlig bild över vilka data som finns om utbudet inom bildkonstområdet, samt vilken geografisk nedbrytbarhet som är möjlig, i de nordiska länderna.

41. Till exempel räknas en del hembygdsgårdar som museer medan andra inte. Källa: Bård Kleppe, forskare vid Telemarksforskning, intervju 25 november 2019.

42. Kulturanalys använder samma definition av ett museum som beskrivs i Sveriges museilag (2017:563), med syfte att statistiken ska innefatta alla museer som omfattas av lagen, samt övriga museer som har minst en årsarbetskraft.

43. Kulturanalys Norden (2017a) Kulturstatistik i Norden – en förstudie.

Tabell 5 Översikt över tillgängliga data om bildkonst/ bild och form efter geografiska indelningar i de nordiska länderna.

Tillgång till data per administrativa enheter							
	Danmark	Färöarna	Grönland	Finland	Island	Norge	Sverige
Antal konstmuseer	(Kommun) Region Landsdel	-	(Kommun)	(Kommun) Landskap	Region	-	(Kommun) (Län)
Exempel på andra variabler				Konstgallerier (ortnivå), Verk i konstmuseerna (L), Verk i konstmuseerna per 100 invånare ⁴⁴ (L), Bilder i museisamlingarna (L), Bilder i museisamlingarna per 100 invånare (L), Gästateljéer och konstnärresidens (L)		Visuella konstnärer (KFR), Konsthistoriska föremål i museisamlingar (F)	Arrangerade bildkonstaktiviteter vid Folkets hus och parker (K)

44

Kommentar: År uppgifterna inom parentes betyder det att data finns men inte är direkt tillgängliga. Det kan betyda att det endast finns rådata som först behöver bearbetas eller att data finns sammanställda men inte är publicerade.

De data som finns om utbudet av bildkonst i Danmark begränsar sig till konstmuseer.⁴⁵ Som för övrig museistatistik finns rådata på kommunnivå men de är inte bearbetade eller publicerade, däremot finns publicerade data om utbud på region- och landsdelsnivå. Senaste data är från år 2018 och det finns en jämförbar tidsserie för 2016–2018.

Färöiska Hagstova har endast uppgifter om det nationella konstmuseet.

Grönlands Nationalmuseum har på sin webbplats en förteckning över lokala museer. För att urskilja vilka som tillgängliggör bildkonst kan man vända sig antingen till Grönlands Nationalmuseum, Nuuk kunstmuseum eller till de enskilda museerna. Det är möjligt, men har inte närmre undersökts, att konstnärssammanslutningen KIMIK kan bidra med uppgifter om vilka fysiska utställningsarenor som finns utöver de tre kulturhusen i Grönland.⁴⁶

Finlands Statistikcentral har data om antal konstmuseer på landskaps- och kommunnivå men de finns inte publicerade. Efter förfrågan har Strategirådet fått en tabell över finska museer 2018 där det går att urskilja konstmuseer samt sortera

44. Uppgifter som gäller antal per 100 invånare finns genomgående inte för Åland.

45. Strategirådet har inte fått några uppgifter om att någon aktör har samlade uppgifter om bildkonstområde i övrigt, exempelvis antal gallerier.

46. Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

dess utifrån kommun. I onlinedatabasen finns endast uppgifter på landskapsnivå vad gäller exempelvis antal verk i konstmuseerna och antal bilder i museisamlingarna. Där finns även uppgifter om antal gästateljéer och konstnårsresidens samt fotograficentra på landskapsnivå. Tidsserien som finns tillgänglig hos Statistikcentralen rör 2000 till 2019.

FRAME, en informationscentral för nutidskonsten i Finland, har data om antalet konstgallerier. Uppgifter om var konstgallerierna är lokaliserade finns publicerade i en rapport (ungefärligt översatt "Konstgalleristatistik 2018"), tyvärr endast tillgänglig på finska, som avser 2018. I rapportens andra bilaga finns en lista över konstgallerierna i Finland, ägarform och verksamhetsort. Uppgifterna kräver viss bearbetning för att sorteras in i Finlands kommuner och landsdelar. Nära hälften av de 113 gallerierna återfinns i huvudstaden Helsingfors.

På Island har Hagstofa uppgifter från 1995 till 2014 om antalet konstmuseer på regionnivå i sin onlinedatabas. Som tidigare nämnts kommer uppgifterna att uppdateras i närtid. De enda uppgifter som i övrigt finns om bildkonst är antalet utställningar av isländska bildkonstnärer 1980–2002, dessa är inte möjliga att dela upp på vare sig region- eller kommunnivå. Hagstofa har undersökt olika sätt att publicera fler uppgifter om bildkonst, exempelvis vilka gallerier som vore aktuella att samla in uppgifter om, men har ännu inte gått vidare med en plan. De begränsas bland annat av att ingen samlar in informationen.

I Norge finns det inte publicerade uppgifter om antalet konstmuseer eller gallerier på kommun- eller fylkenivå. I rapporten *Statistikk for museum 2018* finns uppgifter på fylkenivå om antalet konsthistoriska föremål men det går inte att urskilja andelen föremål som utgör bildkonst. I publikationen *Kulturstatistikk 2018* framgår att SSB sedan år 2011 inte längre delar in museum i museityper på grund av att flera museer har slagits ihop och bildat större organisationer.

I Sverige arbetar Myndigheten för kulturanalys med att bygga upp statistik om bild och form. Planen är att ha en population som rör bland annat antalet utställningar och publika aktiviteter för olika typer av utställningsarrangörer: konsthallar, gallerister, konstmuseer, auktionshus och konstmässor. I dagsläget går det att urskilja konstmuseer ur den befintliga museistatistiken men konsthallar inkluderas generellt inte i populationen. Myndigheten har data som gör det möjligt att analysera utbudet av konstmuseer på kommun- och länsnivå. Tidigare, mellan 2000 och 2008, tog Statens kulturråd fram statistik om konsthallar.

Scenkonst

Scenkonstområdet är fragmenterat i meningen att utbudet tillgängliggörs av många olika sorters aktörer likväl som att det utgörs av olika typer av aktiviteter. Sammantaget är data om scenkonstområdet i de nordiska länderna inte heltäckande och i flera fall pågår utvecklingsinsatser för att bygga upp en nationell scenkonststatistik.

Förstudien har främst haft fokus på dataunderlag om utbudet av musik, dans och teater. Det är i princip endast teaterutbudet, med fokus på fysiskt permanenta teatrar som får någon form av statlig finansiering och som det finns geografiska uppgifter om. Andra typer av arrangemang som framförs direkt inför publik än de

just nämnda, exempelvis performance och cirkus, saknas det ofta geografiska uppgifter om. En särskild utmaning är att på ett rättvisande, geografiskt sätt sortera ambulerande scenkonstutbud som saknar en fast adress.

Tabellen nedan visar översiktligt vilka data som finns om utbudet inom scenkonstområdet, samt vilken geografisk nedbrytbarhet som är möjlig, i de nordiska länderna.

Tabell 6 Översikt över tillgängliga data om scenkonst efter geografiska indelningar i de nordiska länderna.

Tillgång till data per administrativa enheter							
	Danmark	Färöarna	Grönland	Finland	Island	Norge	Sverige
Antal teatrar	(Kommun) (Landsdel) (Region)	-	-	(Kommun) Landskap Ort	(Region)	(Kommun) (Fylke) (Region)	(Kommun) (Län)
Exempel på andra variabler				Regionala danscentra (L), Orkestrar under teater- och orkesterlagen (L), Kultur-evenemang (Finland Festivals) (L)	Amatör-teatergrupper (R), Produktioner (R), Teater-föreställningar (R), Konserter (R), Klassiska konserter (R), Folk-, jazz-, popkonserter (R)	Teater-föreställningar (KFR), Dans-föreställningar (KFR), Konserter (KFR)	Musikinstitutioner (KL), Konserter (KL), Föreställningar (KL), Dansföreställningar (KL), Arrangemang Riksteatern (KL)

Kommentar: Är uppgifterna inom parentes betyder det att data finns men inte är direkt tillgängliga. Det kan betyda att det endast finns rådata som först behöver bearbetas eller att data finns sammanställda men inte är publicerade.

De data som finns om utbudet inom scenkonstområdet i Danmark är långt ifrån heltäckande. *Danmarks Statistik* har data om antalet teatrar och deras adresser, men dessa är inte bearbetade utifrån geografisk eller administrativ enhet. Problem som identifieras är bland annat svårigheter med att hantera turnerande verksamhet.⁴⁷ De data som finns tillgängliga är möjliga att dela upp utifrån olika regiformer och olika typer av finansiering men ger endast en nationell bild. Med ytterligare efterforskningar kan det vara möjligt att få fram vissa uppgifter om musikkonserter och spelställen via de större biljettförsäljningsbolagen.

Färöiska Hagstova har data om antalet teaterföreställningar och framträdanden av amatörteatergrupper respektive professionella teatrar. Uppgifter finns för 1998–2018. De har dock inte uppgifter på kommun- eller regionnivå om var framträdandena har ägt rum. Data kommer från amatörteaterföreningarna och den färöiska nationalteatern. Enligt muntliga uppgifter från Hagstova har nationalteatern information om var de har föreställningar i sin turnerande verksamhet. Det finns inte så många festivaler i Färöarna, vilket skulle göra det möjligt att manuellt ta reda på deras antal och var de anordnas.⁴⁸

Den bästa överblicken över scenkonstutbudet i Grönland kan ges av Departementet

47. Monika Bille Nielsen, expert vid Danmarks Statistik, intervju 16 januari 2020.

48. Jógván Bærentsen, statistiker vid Hagstova Føroya, intervju 5 februari 2020.

för Uddannelse, Kultur og Kirke. Strategirådets uppgiftslämnare menar samtidigt att kunskapen är personberoende även på den nivån. Nationalteatern, som har i uppdrag att nå ut i hela landet med teater, bör enligt samma källa ha statistik över sin produktion.⁴⁹ Det finns därtill bland annat ett antal amatörteaterföreningar och privata aktörer.

I den finska Statistikcentralens onlinedatabas finns uppgifter på landskapsnivå om antalet teatrar respektive orkestrar under teater- och orkesterlagen, antalet regionala danscentra och antalet kulturevenemang (*Finland Festivals*). Teaterinfo Finland, TINFO, har sannolikt teaterstatistik som går att sortera in på kommun- och landskapsnivå. På deras webbplats finns en teaterkarta där det går att se var teatrarna i landet ligger och i den går det att urskilja teatrar med statsandel, övrig professionell teater och internationella teaterfestivaler. TINFO publicerar årligen en bok om teaterstatistik. Den senaste boken som finns tillgänglig på deras webbplats, *2016 Teatteritilastot Finnish Theatre Statistics*, avser statistik från 2016. Statistiken inkluderar alla regelbundna professionella teatrar som har heltidsanställd personal och som har återkommande föreställningar. Statistiken inkluderar dramateatrar, danskompanier och nationaloperan och innehåller även uppgifter om verksamhetsort såväl som storlek och typ av verksamhet (exempelvis svensktalande, kommunal eller danskompani).

Sammanslutningen för Finlands Symfoniorkestrar, som återkommande publicerar orkesterstatistik, har uppgifter om medlemmarnas lokalisering. Det finns en engelskspråkig rapport, *Facts and figures of member orchestras 2018*, som innehåller en orkesterkarta. Det skulle förmodligen krävas att data behandlas för att kunna inordnas i kommuner och län. Vad gäller dans är det möjligt att *Dance info Finland* har mer detaljerade uppgifter än Statistikcentralen och TINFO, men tillgången till geografisk information är dock osäker.

Hagstofa på Island har uppgifter på regionnivå i sin onlinedatabas över antalet amatörteatergrupper, produktioner och föreställningar. Data finns för teateråren 1980/1981 fram till och med 2013/2014. Under 2020 kommer teaterstatistiken att uppdateras, åtminstone så att data finns för teateråret 2015/2016. Rådata finns men är inte publicerade över antalet teatrar på regionnivå. I onlinedatabasen finns uppgifter om konserter i olika genrer men endast fram till år 2009. Data finns i en obruten serie mellan år 2004 och 2009 och under 2020 planerar Hagstofa att publicera uppdaterad statistik för år 2010 och framåt.⁵⁰

SSB i Norge publicerar inga data gällande antal scenkonstverksamheter i sin onlinedatabas. Norsk kulturråd har data på nationell nivå över bland annat antalet föreställningar vid de teatrar och scenkonstaktörer som stöttas av staten. Strategirådet har dock inte hittat uppgifterna publicerade någonstans. I Kulturrådets rapport *Kunst i tall 2017* finns ett avsnitt som övergripande beskriver arenor för scenkonst i Norge.

49. Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

50. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

Telemarksforskning samlar in registerdata från upphovsrättsorganisationen TONO, som verkar inom musikområdet, samt nio av de största biljettaktörerna.⁵¹ Mindre, fria scenkonstgrupper omfattas inte av statistiken och inte heller privatteatrar som inte är knutna till en biljettaktör. Uppgifter om teater- och operaföreställningar hämtar Telemarksforskning från medlemsteatrarna i *Norsk Teater- og Orkesterforening* (NTO). Utbudet av dansföreställningar är inhämtade från Danseinformasjonen.no. Som för övrigt kulturutbud har *Telemarksforskning* data på kommun-, fylke- och regionnivå men endast viss information är publicerad digitalt. På webbplatsen finns data för 2014–2018.

Statistik för scenkonstområdet i Sverige är, precis som för övriga länder, i behov av utveckling och uppbyggnad. Publicering av statistiken för scenkonst är under planering. Fokus i ett första skede är på scenkonstinstitutioner. Myndigheten har under 2020 samlat in uppgifter om antal permanenta scener, egenproducerade föreställningar och konserter samt samproduktioner för områdena teater, dans, musik, musikteater, cirkus, övrig scenkonst och främjande verksamhet. På sikt kommer statistiken även att inkludera fria grupper. Musikfestivaler faller dock utanför den planerade populationen.

Vissa data på regional och kommunal nivå finns i nuläget gällande de nationella och regionala scenkonstinstitutioner som mottar bidrag från, och återredovisar uppgifter till, Statens kulturråd (Kulturrådet). Statistiken finns inte publicerad utan är att betrakta som rådata. I data kan olika typer av scenkonstinstitutioner urskiljas, såsom musikinstitutioner och teatrar samt antalet konserter respektive föreställningar de har erbjudit. De har även uppgifter om institutionernas föreställningar och konserter. Organisationen Riksteatern, som producerar scenkonst i hela landet, sammanställer statistik över bland annat antalet medlemsföreningar och arrangemang. Sådana uppgifter får hämtas från Riksteaterns verksamhetsberättelser för respektive år och går att dela in på kommun- respektive regionnivå.

Övrigt kulturutbud

Samtidigt som det finns få samlade uppgifter om kulturutbudet som de civila aktörerna står för i de nordiska länderna är flera intervjuades intryck att denna typ av aktörer står för ett betydelsefullt utbud. Förstudien har inte möjliggjort en litteraturstudie av tidigare forskning men det skulle kunna vara ett komplement för att identifiera de mest centrala civila aktörerna i respektive nordiskt land och självstyrande område. I förstudien har Strategirådet i orienterande syfte i intervjuer frågat vilka aktörer inom det civila samhället som bidrar till ett kulturutbud i de olika länderna.

En genomgång av den statistik som de nationella statistikmyndigheterna och kulturmyndigheterna samlar in visar att det kulturutbud som civila aktörer erbjuder sällan omfattas av statistiken på ett mer systematiskt sätt. I något fall går det att urskilja stiftelser och föreningar som ägare, exempelvis när det gäller museer i Finland eller kulturskolor i Danmark.

51. Flera av biljettaktörerna har enligt Bård Kleppe vid Telemarksforskning kunddata, inklusive var besökarna bor. Den är dock inte tillgänglig i nuläget. Telemarksforskning kan komma att använda de data i framtida forskningsprojekt.

Den statistik som finns tillgänglig behöver inte nödvändigtvis spegla vilka aktörer som bidrar i störst utsträckning till kulturutbudet i de olika länderna. Vilka typer av kulturverksamheter det finns statistik över kan styras av andra förhållanden såsom hur väl uppbyggd uppföljningen hos olika typer av aktörer är och hur enkelt det är att samla in kvantifierbara uppgifter.

Danmark

Danmarks Statistik har uppgifter om antal musikskolor som går att dela upp på kommunnivå. Genom att slå ihop kommuner går det även att göra analyser på regionnivå i onlinedatabasen. Uppgifterna går att dela upp på en mängd variabler, exempelvis regiform och avgifter, och finns för perioden 2012–2019.

Den statistik som finns över religiösa samfund omfattar endast religiösa ceremonier. Troligtvis sammanställer samfunden inga uppgifter om kulturaktiviteter.⁵² Kontakt med något religiöst samfund i Danmark har inte tagits inom ramen för förstudien.

Det finns sannolikt geografiskt nedbrytbara data om utbudet av kvällsskolor. Den forskare Strategirådet varit i kontakt med uppger att data kan finnas vid Børne- og undervisningsministeriet, mot bakgrund av att kvällsskolan delvis är statsfinansierad. De bör ha så pass detaljerade uppgifter, som till exempel hur många kurser de har inom olika ämnen och att det går att urskilja det utbud som kan definieras som kulturverksamhet. Det har inte undersökts men det är möjligt att Dansk Oplysnings Forbund, landsorganisationen för kvällsskolor, också har sådana uppgifter.

Färöarna

Hagstova på Färöarna har inga data som beskriver det kulturutbud som civila aktörer erbjuder. Den statistiker som Strategirådet har varit i kontakt med vid Hagstova uppger att musik är ett område där civila aktörer erbjuder ett betydelsefullt utbud. Det finns en handfull kulturhus i Färöarna där civila aktörer har en arena för sina aktiviteter. Det finns även musikskolor i Färöarna som riktar sig till barn och unga.

Grönland

Det saknas sammanställda dataunderlag för kulturskolor och föreningsliv på Grönland. För uppgifter om kulturskolorna får man vända sig till de grönländska kommunerna. För att få uppgifter om föreningslivet behöver man vända sig till verksamheterna. Eventuellt går det att få viss information om utbudet utifrån de bidrag som delas ut till kulturprojekt.

52. Trine Bille, forskare vid Copenhagen Business School, intervju 2 december 2019.

Finland

I en avhandling från 2019, *Does sector matter? Plural characteristics and logics in third sector festival organisations*, diskuteras bland annat betydelsen av så kallade tredje sektorn organisationer inom kulturområdet i Finland. Författaren, Minna Ruusuvirta, skriver att organisationer inom den tredje sektorn har en fundamental roll i dagens konst- och kulturliv. Det framgår samtidigt att empirisk forskning om denna typ av aktörer inom kulturområdet utifrån ett sektorsperspektiv är sällsynt i Finland.⁵³

Statistikcentralens onlinedatabas har uppgifter om antalet mångkulturcentra och antalet föreningshus på landskapsnivå. Det framgår dock inte vilka aktörer som tillgängliggör vilken typ av kultur i dessa lokaler.

Statistikcentralen publicerar även tabeller på sin webbplats med nationell statistik över exempelvis musikverksamhet av församlingarna inom evangelisk-lutherska kyrkan 2018 där data finns för olika stift. Det finns uppgifter för antal möten och antal deltagande i reguljära musikgrupper respektive uppgifter över antal evenemang och deltagare i allmänna musikevenemang. Datakällan är Kyrkostyrelsen.

Enligt en forskare Strategirådet som vi har talat med kan Undervisnings- och kulturministeriet eller Utbildningsstyrelsen åtminstone ha en förteckning över, inklusive adressuppgifter till, de utbildningsanordnare som erbjuder grundläggande konstundervisning för barn och unga, detta då staten ger ekonomiskt stöd till de kommunala verksamheterna och även kräver tillstånd av övriga utbildningsanordnare för att omfattas av statsbidrag.⁵⁴

Island

Vad gäller övrigt kulturutbud på Island har Strategirådet inte fått några rekommendationer från vidtalade kontaktpersoner över tillgängliga data. Den intervjuade statistikern vid Hagstofa nämner att en regional översikt över antalet körer vore angelägen eftersom det finns många körer på Island. Något annat som nämns som intressant att samla in data om är kulturhus. Det är troligtvis kommunerna som har uppgifter om sina respektive kulturhus.⁵⁵

Norge

Telemarksforskning sammanställer aktivitetsuppgifter om frivilligutövande inom kulturområdet. På deras webbplats presenterar de uppgifter för tre kulturaktiviteter som de uppger har ett stort antal medlemmar i ett mycket stort antal kommuner: kör, musikkårer (*korps*) och *husflidslag* (ungefär: folkkonst- och hantverkslag). Historieföreningar⁵⁶, konstföreningar och deltagare i vuxenutbildningskurser relaterade till kultur ingår också i statistiken. Statistiken bygger på medlemstal och

53. Ruusuvirta, M. (2019). *Does sector matter? Plural characteristics and logics in third sector festival organisations*. Jyväskylä: University of Jyväskylä. s. 28.

54. Vappu Renko, forskare vid Cupore, intervju 27 november 2019.

55. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

56. Föreningar med medlemmar som intresserar sig för lokalhistoria och kulturvård.

inte antal föreningar, vilket gör att statistiken snarare speglar aktiviteten (användningen) inom de olika kulturformerna än utbudet. Telemarksforskning har uppgifter om den totala omsättningen för alla lag och föreningar som får momskompensation.

Telemarksforskning har gjort undersökningar om *frivillighetens*, dvs civila sektorns kulturutbud men som inte är publicerade. De ser att föreningsdrivna engagemang är något starkare i små kommuner, men att det framför allt är kommunerna själva, det vill säga det offentliga, som kompenserar för en svag kulturmarknad.⁵⁷

SSB har statistik över antal körer för barn och unga respektive för vuxna/familjer på kommunnivå i sin onlinedatabas. Det finns även uppgifter om antal konserter och kulturarrangemang i regi av andra än samfundet. Uppgifter finns för 2015–2018. SSB har också uppgifter på kommunal nivå om antalet lag och ideella föreningar (exklusive idrott), för 2015–2018 i sin onlinedatabas. Det är dock inte möjligt att utläsa vad det är för typ av föreningar.

I Norge är det lag på att det ska finnas en kulturskola i alla kommuner. Alla kommuner har dock inte en egen kulturskola utan det förekommer att kommunerna går samman i gemensamma kulturskolor. SSB har opublicerade data om antalet kulturskolor som kan indelas i kommun- och fylkenivå. I sin onlinedatabas över kommunala kulturskolor redovisas istället uppgifter på kommunnivå vad gäller exempelvis antalet elever och undervisningstimmar. *Telemarksforskning* har antalsuppgifter på kommun-, fylke- och regionnivå vad gäller antalet kulturskolor för barn och unga men data är inte publicerade på webbplatsen. Data kommer från grundskolans informationssystem (GSI).

Sverige

Många kulturaktiviteter runtom i Sverige är organiserade av civila aktörer. Det saknas dock samlad statistik om kulturarrangemang i regi av civila aktörer i Sverige. I rapporten *Kulturens geografi – Tillgång till kulturutbud i landets kommuner* från 2019, framtagen av Myndigheten för kulturanalys, ges en överblick över tillgången till data om kulturutbudet som civila aktörer spridda över landet erbjuder. Kartläggningen redogör för vilka data som finns om studieförbund, folkhögskolor, Folkets Hus och Parker, bygdegårdar, hembygdsföreningar och Svenska Kyrkan. Även utbudet av kulturskolor, som ingår i kommunernas åtaganden kring kultur, berörs.

Kulturskolecentrum vid Kulturrådet ansvarar för att samla in och sammanställa data om kulturskolorna i landet. Uppgifterna bygger på årliga enkäter till kulturskolorna. Kulturrådet har opublicerade uppgifter om var kulturskolorna är lokaliserade, vilket möjliggör geografiska analyser. På sin webbplats har de en karta över landets kommuner där det framgår vilka kommuner som har kulturskolor och vilka inriktningar som erbjuds (instrument/sång, ensemble/orkester/kör/musikgrupp/band, dans, teater, bild och form).

Studieförbund och folkhögskolor i Sverige erbjuder både möjligheter för eget kulturutövande och att ta del av kulturutbud som spänner över flera olika kulturområden. SCB har ansvar för den officiella statistiken för studieförbunden och folkhögskolorna. Folkbildningsrådet använder statistiken från SCB i sina

57. Bård Kleppe, forskare vid Telemarksforskning, e-post 10 februari 2020.

publikationer om folkhögskolorna men fullständig statistik finns inte tillgänglig utan får begäras ut av SCB. Statistik över studieförbundens kulturprogram⁵⁸ och studiecirkelar finns på kommun- och länsnivå. Uppgifter om antal finns även för folkhögskolornas kulturprogram.

Flera av Sveriges religiösa samfund arrangerar kulturutbud. Svenska kyrkan, som är det största religiösa samfundet i Sverige, samlar kontinuerligt in data och har en statistikdatabas som täcker in 2008 och framåt. Den är dock inte offentlig. Det är möjligt att synliggöra Svenska kyrkans kulturaktiviteter på kommunnivå och utifrån församling/pastorat. Uppgifterna som sammanställs rör bland annat antal aktiviteter såsom barn-, ungdoms- och vuxenkörer, instrumentensembler och grupper med kulturellt innehåll. Även enstaka aktiviteter såsom konserter, kulturrelaterade utställningar och öppen verksamhet med kulturellt innehåll finns det data om.

Tillgången till data, och kvaliteten på dessa, varierar när gäller organisationer som Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar samt bygdegårdar och hembygdsföreningar. Respektive medlemsorganisation samlar in uppgifter kring den lokala föreningsverksamheten men data är inte heltäckande och går heller inte att sammanställa med annat än en nationell summering. Dessa verksamheter arrangerar både egna kulturaktiviteter och är lokalhållande organisationer, vilket innebär att annan verksamhet kan hyra in sig i föreningarnas lokaler. Dessutom driver många av föreningarna (Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar, Bygdegårdarna) biografier.

58. Kulturprogram är ett samlingsbegrepp för aktiviteter så som teater, föreläsningar, konserter och andra musikarrangemang.

Tillgänglighet och tillgång till kultur – tidigare studier

I detta kapitel redogörs för tidigare studier av invånarnas tillgänglighet till kulturutbud. Kapitlet ger svar på i vilken mån tillgänglighet till kultur har studerats i de olika nordiska länderna samt i vilken mån det går att få tillgång till koordinatsatta data som kan möjliggöra tillgänglighetsanalyser i framtiden.

Inledande sammanfattning

Det geografiska perspektivet på kulturutbud har i förstudien utgått från att kunna identifiera variabler kopplade till administrativa enheter på lokal och regional nivå. I kapitlet kring geografiska indelningar beskrivs vilka administrativa nivåer som är giltiga i de olika nordiska länderna. I kapitlet kring kulturutbud identifieras i vilken mån data kring kulturutbud är möjliga att bryta ned i de enheter som beskrivits. Med förstudien har fokus varit på att undersöka i vilken mån studier av tillgänglighet till kulturutbud gjorts i de nordiska länderna och vilka möjligheter det finns att sammanställa de olika studiernas resultat.

Sannolikt är att invånarna rör sig utanför de administrativa gränserna för att ta del av ett kulturutbud och att kulturaktiviteter i olika grad genererar resor. Strategirådet har undersökt dels i vilken utsträckning det har gjorts sådana studier i de nordiska länderna, dels i vilken utsträckning adressuppgifter eller koordinater kopplade till kulturutbudet finns tillgängliga. Det senare är en förutsättning för att det i ett nästa steg ska gå att undersöka frågan om befolkningens restid eller reseavstånd till kulturutbudet i olika delar av de nordiska länderna.

Sammanfattningsvis kan sägas att det skiljer sig åt mellan de nordiska länderna i vilken utsträckning som tillgänglighet har studerats. Generellt behövs en del arbetsinsatser för att kunna koordinatsätta data och det som förstudien har kunnat sammanställa rör i första hand tillgång till adressuppgifter.

Undersökningar om tillgång till kulturutbud mätt i restid eller avstånd

Det är framför allt i Finland som det har gjorts studier som fokuserat på tillgängligheten till kulturutbud utifrån någon form av avståndsmått. I Norge presenterar SSB, med utgångspunkt i deras kulturvaneundersökningar, hur många som har ett visst avstånd i kilometer till olika typer av kulturutbud. De studier som har gjorts på temat i Sverige är flera år gamla och ger därmed inte en aktuell bild över hur tillgången ser ut. Det är dock inte osannolikt att de övergripande mönster som kunde urskiljas kvarstår. Det finns enligt Strategirådets efterforskningar inga studier som undersökt tillgängligheten till danska, färöiska, grönländska⁵⁹ eller

59. En hypotes som förs fram av Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens Institut på Grönland, är att träffbilderna skulle vara rätt koncentrerad runt huvudstaden Nuuk. Intervju 9 december 2019.

isländska kulturverksamheter räknat i restid eller avstånd i kilometer. Statistiker vid Danmarks Statistik uppger att de driver ett projekt där man utifrån biblioteksdata om utlåning kan beräkna direkt avstånd mellan hemadress och biblioteksadress, men resultat har ännu inte publicerats.⁶⁰

Finland

I Finland har det gjorts studier om tillgängligheten till ett antal olika kulturverksamheter: museer, teatrar, orkestrar, biografer, barnkulturcentra, festivaler och bibliotek. Framför allt har undersökningarna omfattat statligt finansierade verksamheter. Många kommunalt finansierade verksamheter och verksamheter utan fasta adresser saknas därför. I alla undersökningar utom en har tillgängligheten mätts i antal kilometers vägavstånd.

Avstånd fågelvägen till museum, orkestrar, teatrar och barnkulturcentra

I en rapport från 2012, publicerad på finska av Undervisnings- och kulturministeriet, undersöks avståndet till ett antal statsstödda kulturverksamheter i Finland. Rapporten omfattar museer, orkestrar, teatrar, barnkulturcentra och regionala kulturcenter. Av rapporten framgår hur stora ytor av Finland som skulle täckas in utifrån ett avstånd från 30 kilometer fågelvägen från respektive kulturverksamhet.

Rapporten byggde i sin tur på en rapport från 2011 av professor Anita Kangas vid Jyväskylä universitet och förre överdirektören vid Undervisningsministeriets kulturpolitiska avdelning Kalevi Kivistö. Författarna skriver i rapporten att de regionala skillnaderna i kulturkonsumtion i Finland är bland de högsta i EU och att möjligheterna för invånarna att delta i kulturaktiviteter är ojämlika över landet.⁶¹

Avstånd bilvägen till festivaler, museer, orkestrar, teatrar, bibliotek, biografer och barnkulturcenter

Ett antal senare studier har gjorts där tillgängligheten beräknats efter vägavstånd i stället för avstånd fågelvägen. Dessa studier är huvudsakligen inriktade på statligt finansierade verksamheter med fasta adresser.

I en artikel från 2016 av Pasi Piela, publicerad i en antologi utgiven av forskningscentrumet Cupore, undersöks hur stor andel av befolkningen i Finland, uppdelat i fem olika regioner, som har 10, 20, 30 eller 100 kilometers avstånd till närmaste festival som arrangeras under ett år. I samma antologi finns en artikel av forskaren Sari Karttunen, verksam vid Cupore, om geografisk tillgänglighet till kulturutbudet. Artikeln innehåller inte några avståndsmätningar utan verkar främst innehålla en kulturpolitisk tolkning av resultaten.

I en rapport från 2017 av Pasi Piela, publicerad av Cupore, undersöks tillgängligheten till offentligt finansierade museer, teatrar, orkestrar, allmänna kulturaktiviteter och barnkulturcenter i ett antal kommuner. Även i denna studie användes befolkningstäthet och vägavstånd som variabler för beräkningarna. De avstånd som användes i denna rapport var 3 kilometer, 10 kilometer, 30 kilometer och 100 kilometer. Data redovisas bland annat för olika typer av kommuner utifrån en

60. Pétur Sólmes Jónsson, statistiker vid Danmarks Statistik, e-post 5 februari 2020.

61. Kangas och Kivistö (2011). Kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämispoliittikka. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:12. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Rapporten finns endast på finska och därför är det svårt att utläsa innehållet, men av innehållsförteckningen att döma verkar rapporten inte innehålla någon avståndsmätning.

statistisk kommungruppering (storstadskommuner, glesbygdskommuner et cetera). Åland ingår inte i undersökningen. En svensk sammanfattning av resultaten finns tillgänglig online.

Finska Statistikcentralen har publicerat data om tillgänglighet till offentligt finansierade museer, teatrar, bibliotek och biografer. De tabeller som är publicerade visar hur stor andel av befolkningen i varje kommun som har ett bibliotek inom på 1,5 kilometer, 3 kilometer, 10 kilometer samt 20 kilometer vägvstånd.

För biografer finns senaste data från 2018. För bibliotek (där både allmänna och vetenskapliga bibliotek är inräknade) är senaste data från 2019.⁶² Det finns uppgifter för biografer och bibliotek från 2013, vilket gör det möjligt att analysera utvecklingen. Det finns även data om tillgängligheten till heltidsmuseer för både 2018 och 2013. För teatrar finns uppgifter för 2013.

Efter kontakt med Pasi Piela, som har gjort uträkningarna för både Cupore och Statistikcentralen, framgår att den statistiska tillgänglighetsanalysen har genomförts med hjälp av detaljerade närhetszoner där kulturaktiviteten i fråga identifierats i rutnätet. Dessa zoner har sedan kombinerats med befolkningen som också har delats in i rutnätet där varje ruta har ett mått på 250 x 250 meter. Finlands statliga miljöförvaltning har en detaljerad urban-rural klassifikation (sju nivåer) av dessa 250 x 250 meters rutor, men denna eller någon annan liknande klassifikation har ännu inte använts i avståndsstudierna.⁶³ Piela har vidare författat en artikel på engelska om statistiska tillgänglighetsanalyser där ett avsnitt handlar om beräkningar av tillgång till kultur. Artikeln finns tillgänglig på webbsidan till en konferens, *European Conference of Quality in Official Statistics 2018*, där artikeln presenterades.

Island

Under förstudien har Strategirådet inte fått några uppgifter som talar för att det har genomförts några studier som undersökt islänningarnas avstånd till olika kulturverksamheter. Enligt uppgifter från Hagstofa kommer det att genomföras en folkräkning under år 2020. I arbetet kommer Island att delas upp i ett rutnät, vilket möjliggör för framtida studier av kulturtillgång. Vid tiden för förstudien var det ännu inte klart om kulturaktiviteter skulle ingå som någon del i arbetet med folkräkningen.⁶⁴

Norge

I Norge publicerar SSB med hjälp av sin kulturvaneundersökning uppgifter om hur många som har ett visst avstånd i kilometer till olika typer av kulturutbud. SSB publicerar data om avstånd till olika typer av kulturutbud i sin onlinedatabas och har även i en sammanställning av norska kulturvaneundersökningar under 25 år, *Kulturvaner 1991–2015*, redovisat uppgifter om tillgängligheten.

62. Befolkningsdata som använts är dock från 2018.

63. Pasi Piela, senior rådgivare vid Statistikcentralen, e-post den 10 januari 2020.

64. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

Data bygger på kulturvaneundersökningar som genomförs vart fjärde år. Urvalet av respondenter ligger på cirka 2 000 individer. Till skillnad från de finska och svenska undersökningarna bygger dessa uppgifter alltså på respondenternas egna svar om avstånd till olika typer av kulturutbud och inte på datakörningar.

I onlinedatabasen är det möjligt att se hur många som uppgett att de har ett visst avstånd till biograflokal, teaterlokal, konsterlokal, galleri/konstsamling, museum och bibliotek/offentlig boksamling. De avstånd som används är under 1 kilometer, 1–4,9 kilometer, 5–9,9 kilometer, 10–24 kilometer, 25–49 kilometer samt 50 kilometer eller längre. Det är dock inte möjligt att dela upp data med någon geografisk indelning. Rådata från undersökningarna finns hos SSB, så det skulle eventuellt vara möjligt att använda dem som utgångspunkt för grova geografiska analyser utifrån landsdelar. Populationen är dock för liten för att göra analyser på kommunnivå.

I sammanställningen av kulturvaneundersökningarna, *Kulturvaner 1991–2015*, redovisas skillnader i avstånd mellan bostadsorter med olika invånarantal. I en tabell görs en koppling mellan avstånd till kulturutbudet och användandet av det. I en annan tabell visas hur stor andel av respondenterna som har alla eller de flesta av de olika kulturutbudstyperna nära bostaden. Där används olika landsdelar som en av flera bakgrundsvariabler. Här görs jämförelser mellan tre års undersökningar 2000, 2008 och 2012.

Sverige

Myndigheten för kulturanalys driver för närvarande ett pilotprojekt som inrymmer tillgänglighetsanalyser av bland annat bibliotek och biografier. I tillgänglighetsanalysen används restid, utifrån den nationella vägdaten (NVDB), som mått på avstånd. Rutnätet som används har samma mått, 250 x 250 meter, som använts i de finska undersökningarna.

I en forskningsrapport om efterfrågan på boklån, publicerad av Kulturrådet 2010, undersöktes bland annat restid till närmaste bibliotek. Där redovisas det genomsnittliga reseavståndet till närmaste bibliotek för varje kommun räknat i antal minuters restid med bil. Uppgifterna avser 2008 och dataunderlaget hämtades från dåvarande Glesbygdsverket.

Glesbygdsverket publicerade 2009, samma år som myndigheten upphörde, rapporten *Kultur kan göra skillnad. En termometer och receptsamling om kultur i glesbygdstäta kommuner*. Rapporten fokuserade på gles- och landsbygdstäta kommuner och i slutet redovisades en del dataunderlag främst återgivna som kartor. Uppgifterna kommer från officiell statistik från SCB och andra statistikansvariga myndigheter. I kartorna beskrivs utbud och tillgång till bibliotek, kulturskolor, biografier och scenkonst i landets olika delar. Tillgängligheten till olika verksamheter redovisas som avstånd, beräknat både utifrån kilometer och restid. Tillgänglighetsberäkningarna bygger på startpunkter (befolkning), målpunkter (tätorter) och den nationella vägdaten. Befolkningsdata är hämtad från SCB. Det framgår inte av rapporten vad som mer specifikt avses med startpunkter, det vill säga om det baserar sig på rutor i ett rutnät eller en mer precis punkt, vilket begreppet indikerar.

Tillväxtverket publicerade 2015 en uppföljning av 2009 års rapport från Glesbygdsverket. Även i den nya rapporten redovisas viss statistik, men utan den

tidigare rapportens inriktning på tillgänglighetsmått i form av avstånd och restid.

En lokal undersökning i Huddinge kommun i Sverige av biblioteksanvändande utgick från uppgifter om enskilda individers användning av biblioteket satt i relation till deras bostadsadress.

Tillgång till adresser och koordinater

I förstudien har det visat sig att det sällan finns sammanställningar över koordinater samtidigt som det i regel finns tjänster tillgängliga som kan ta ut koordinater utifrån adresser. Därför fokuserar avsnittet endast på tillgången till adressuppgifter.

Den övergripande bilden utifrån samtalen med kulturpolitiska forskare och statistiker är att det i regel finns möjlighet att få tillgång till adresser till fysiskt permanenta verksamheter som får någon form av statligt stöd eller som drivs av det offentliga. Det handlar framför allt om de verksamheter som det i övrigt finns bra statistik över, såsom bibliotek, biografier och museer. De sammanställningar som inkluderar adressuppgifter finns, med några undantag, inte offentligt tillgängliga utan behöver begäras ut.

Tillgången till adresser har undersökts översiktligt. I vissa fall har Strategirådet nöjt sig med muntliga uppgifter om vilka aktörer som sannolikt har adressuppgifter och inte kontrollerat detta med aktörerna i fråga.

Danmark

Slots- og Kulturstyrelsen har adresser till de museer som får statligt driftsstöd. De har samlad statistik över alla bidrag som staten ger till kulturen, som kan delas upp i geografiska enheter.⁶⁵ Förmodligen är det möjligt att ta fram adressuppgifter till de som mottar bidrag. Även för kulturskolor och så kallade kvällsskolor är det möjligt att Slots- og Kulturstyrelsen eller Utbildningsministeriet har adresser men detta är inte bekräftat. Danmarks Statistik har adressuppgifter till teatrarna. Det Danske Filminstitut har adressuppgifter till biograferna i landet, men uppger att det kan finnas fel. Det går att dubbelkolla mot en lista som finns publicerad på webben av branschföreningen Danske biografier över alla danska biografers webbplatser. Danmarks Statistik har adressuppgifter till nästan alla bibliotek och filialer, som de i sin tur får från Kulturstyrelsen. Myndigheten har också ett verksamhetsregister som kan användas för att hämta adresser till andra typer av kulturverksamheter, såsom museer.

65. Berit Fruelun Kjaerside, chefskonsulent vid Slots- og Kulturstyrelsen, e-post 10 januari 2020.

Färöarna

Strategirådets uppfattning utifrån intervjuer och sökningar är att det skulle innebära ganska mycket manuellt arbete för att leta reda på adresser till kulturutbudet på Färöarna. Den statistiker vid Hagstova som intervjuats uppger dock att det är möjligt att hitta de flesta adresser på internet.⁶⁶ Hagstova har i regel listor med namn på de kulturverksamheter, såsom museer och bibliotek, som de får in statistik från. I vissa fall finns, enligt vidtalad statistiker, förmodligen även adressuppgifter i dessa listor. Färöarnas miljömyndighet, Umhvørvisstovan, har en webbplats där de erbjuder tillgång till geodata. Där finns möjlighet att lokalisera kulturutbudet på en karta och bestämma gps-koordinaterna.

Grönland

Precis som för Färöarna krävs det en del manuellt arbete för att leta reda på adresser till kulturutbudet på Grönland. Kulturdepartementet bör kunna ta fram en adresslista till de aktörer som får statligt kulturstöd i form av projektmedel.⁶⁷ I vissa fall finns adressuppgifter tillgängliga på webbplatser, exempelvis finns en adresslista över bibliotek tillgänglig på Grönlands landsbiblioteks webbplats och Grönlands Nationalmuseum har en lista över lokala museer på sin webbplats.

Finland

För att få adressuppgifter till de fasta kulturverksamheterna i Finland behöver man vända sig till olika aktörer. Statistikcentralen har adressuppgifter till de bibliotek och museer som ingår i statistikunderlaget. Strategirådet har tagit del av adressuppgifter efter förfrågan till Statistikcentralen. Finlands Filmstiftelse bör enligt muntliga uppgifter ha adressuppgifter till biograferna, TINFO bör ha adressuppgifter till de teatrar som ingår i deras teaterstatistik och Utbildningsstyrelsen bör ha adressuppgifter till verksamheter som bedriver konstundervisning för barn och unga. FRAME uppger att de tyvärr inte har tillgång till konstgalleriernas adresser. Sammanslutningen för Finlands Symfoniorkestrar har sannolikt adressuppgifter till sina medlemmar då de har markerat ut dessa på en karta.

Island

Enligt uppgift från statistiker från vid Hagstofa är det möjligt att de har adressuppgifter till bibliotek och museer. Uppgifter om bibliotek och museer samlas in genom enkäter som verksamheterna fyller i där adressuppgifter bör finnas med. De uppges även kunna ha adresser till biografer och teatrar i det format i vilket de skickar in uppgifter till Hagstofa.⁶⁸

66. Jógvan Bærentsen, statistiker vid Hagstova Føroya, intervju 5 februari 2020.

67. Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

68. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

Norge

Det finns inget samlat register med adresser till kulturverksamheterna. Telemarksforskning har mycket av sina data på postnummernivå och har besöksadresser till en del av institutionerna. Dock är det bara för biografer som data kan anses kompletta och i övrigt finns vissa luckor.⁶⁹

Sverige

Myndigheten för kulturanalys har i samband med utvecklingen av verktyget Kulturdatabasen börjat samla in besöksadresser till olika typer av kulturverksamheter. Detta verktyg används för insamling av data för museer, bild och form samt scenkonst. För bibliotekstatistik finns i nuläget förutom besöksadresser även koordinater till verksamheterna.

69. Bård Kleppe, forskare vid Telemarksforskning, e-post 10 februari 2020.

Deltagande i kulturlivet – en fråga om geografi?

För att förstå kulturens geografiska dimension behöver kunskap om kulturutbud i olika delar av de nordiska länderna analyseras tillsammans med uppgifter om befolkningens användning av densamma. I detta avsnitt beskrivs de nordiska ländernas kulturvaneundersökningar och i vilken utsträckning geografiska bakgrundsvariabler används i undersökningarna.

Inledande sammanfattning

I rapporten *En gemensam nordisk undersökning om barn och ungas kulturvanor?* konstateras att alla de nordiska länderna genomför nationella kulturvaneundersökningar och att det finns möjlighet att göra jämförelser länderna emellan. Detta bekräftas även av Kulturanalys Nordens förstudie kring kulturstatistik.⁷⁰ I båda dessa rapporter ges en bild av var det finns uppgifter om invånarnas kulturvanor i de nordiska länderna.

Vissa jämförbara data finns om Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island i Eurostats SILC-undersökning. År 2015 gjordes en extra fördjupning om kultur. I Danmark, Finland, Norge och Sverige görs nationella kulturvaneundersökningar. Undersökningarna genomförs på olika sätt och med olika frågeställningar, vilket innebär att resultaten inte är helt jämförbara mellan länderna. Island håller just nu på att utveckla sin första kultur- och medievanundersökning. Däremot genomförs inte, och inte heller planeras, några nationella kulturvaneundersökningar i Grönland eller Färöarna.

Nationella kulturvaneundersökningarna och geografiska variabler

Nedan beskrivs kortfattat respektive lands kulturvaneundersökning för att ge en uppfattning om hur de genomförs, hur ofta och deras övergripande innehåll. Fokus ligger på att beskriva i vilken mån det går att ta del av geografiska bakgrundsvariabler inom respektive undersökning dels om det finns tillgängligt, dels om det går att ta fram.

Danmark

Det danska Kulturministeriet finansierar ungefär vart femte år en kulturvaneundersökning av danskarnas kultur- och fritidsaktiviteter. Tidigare undersökningar har genomförts 1964, 1975, 1987, 1993, 1998, 2004 och 2012. En ny

70. Kulturanalys Norden (2017a) Kulturstatistik i Norden – en förstudie.

kulturvaneundersökning påbörjades under 2018 och ska pågå till 2020.⁷¹ Kulturvaneundersökningen bygger därmed på ungefär 12 000 svar per år och sammanställs både kvartalsvis och årsvis. Genom undersökningen går det att få svar på om en stor andel av danskarna som under de tre senaste månaderna har varit på bio, har varit på konsert, har uppsökt bildkonst, har fysiskt besökt biblioteket, har besökt ett museum eller har tittat på scenkonst på teater, opera, festival eller på en offentlig plats. Det går även att få svar på hur ofta de har tagit del av respektive kulturaktivitet under tidsperioden. Populationen är danskar fyra år eller äldre.

I den danska kulturvaneundersökningen samlas det inte in bakgrundsinformation om respondenterna men det går att koppla uppgifterna till registerdata. På så vis finns det uppgifter om cirka 30 variabler såsom respondenternas postnummer, kommun, inkomst, utbildningsnivå och så vidare. Danmarks Statistik har gjort det möjligt att i sin onlinedatabas koppla en del av uppgifterna i kulturvaneundersökningen till geografiska bakgrundsvariabler. Andelen som har tagit del av respektive kulturaktivitet går att dela upp på de fem regionerna, de elva landsdelarna och 45 av kommunerna. Övriga kommuner har för få svarande för att data ska redovisas. De återfinns samlat inom kategorin "diskretionerade kommuner". Danmarks Statistik har en variabel i datauppsättningen som visar befolkningstäthet, men som inte finns i onlinedatabasen och som följer Eurostats definition där kommuner delas in i tre kategorier.

Resultaten från 2018 om biografbesök, rytmisk eller klassisk konsert, uppsökt bildkonst, biblioteksbesök, museibesök eller liknande, deltagande i scenkonst (teater, opera, teaterfestival eller i det offentliga) är möjliga att analysera utifrån de geografiska bakgrundsvariablerna. Vad gäller de äldre undersökningarna från 2012 respektive 2004 har geografiska variabler använts i någon mån. I onlinedatabasen finns inga geografiska bakgrundsvariabler från undersökningen som genomfördes 2012. Men i den tryckta produkten, *Danskernes kulturvaner 2012*, finns några enkla indelningar i kommungrupper och landsdelar kopplade till aktivitetsgrad. Variablerna används för att ge en övergripande bild över mönstren i kopplingen mellan aktivitetsgrad och kommungrupp i respektive landsdel. Uppgifter om kulturvanor från 2004 års undersökning finns i onlinedatabasen och är möjliga att dela upp på åtta olika landsdelar. Data bygger dock endast på 1 830 intervjuvar från personer över 15 år, vilket gör dessa data statistiskt osäkra.

Finland

De finska fritidsvaneundersökningarna genomförs av Statistikcentralen med i genomsnitt tio års mellanrum. Undersökningar har genomförts 1977, 1981, 1991, 2002, 2009 och 2017. Kulturaktiviteter som undersöks är besök på konsert, teater, opera, dansföreställning, utställning och museum, festivaler och biograf. I undersökningen ställs frågor om respondenterna har deltagit i dessa typer av kulturaktiviteter de tolv senaste månaderna och i så fall hur många gånger. Enligt Statistikcentralens informationsservice ingick ungefär 15 000 respondenter i den

71. Det är en urvalsundersökning som baseras på ett utdrag från det danska befolkningsregistret. I urvalet ingår en panel som gör det möjligt att jämföra kulturkonsumtion på individnivå över tid. Större förändringar i frågeformuläret har genomförts vilket påverkar möjligheten att jämföra med tidigare kulturvaneundersökningar.

senaste urvalsundersökningen.⁷² Populationen är personer tio år eller äldre.⁷³

De finska fritidsvaneundersökningarnas resultat finns tillgängliga i Statistikcentralens databas med en rad regionala och geografiska bakgrundsvariabler som valbara funktioner. Dels finns en kommungruppering med tre kategorier utifrån befolkningstäthet: urbana, semi-urbana och rurala kommuner, samt ytterligare en kategori för kommuner vars gruppering är okänd. Dels finns en områdesgruppering i sju kategorier.⁷⁴ Därutöver kan resultaten även sorteras in i en uppdelning av Finland i fem större områden: södra Finland, norra och östra Finland, västra Finland, Helsingforsregionen samt övriga Nyland (Helsingfors ligger i Nyland).

Statistikcentralen har rådata men urvalet är för litet för att presentera data på kommunnivå. Dessa geografiska bakgrundsvariabler finns för besök på bibliotek, vad som har gjorts under besöken, konserter, teaterbesök, operabesök, olika dansföreställningar (6 olika typer), olika konserter (15 olika typer), större konserter, konstupställning och konstmuseum, museum utom konstmuseum samt biobesök. Även utövande av olika kulturella hobbyer såsom spela instrument, utöva bildkonst, handarbete och ägna sig åt skådespel går att undersöka utifrån de geografiska bakgrundsvariablerna. Statistikcentralen har tagit fram en rapport med ungefärlig svensk titel *Fritidsdeltagande 2017*, där resultaten från fritidsvaneundersökningen samma år analyseras. Rapporten finns endast på finska. Enligt uppgift från Statistikcentralen har de främst använt bakgrundsvariablerna kön och ålder i analysen, men även geografiska bakgrundsvariabler har nämnts i rapporten när de har noterat regionala skillnader. De har förutom variabeln region använt den tredelade kommungrupperingen urbana, semi-urbana och rurala kommuner.⁷⁵

Åland genomför sina egna fritidsvaneundersökningar, vars resultatrapporter finns publicerade på ÅSUB:s webbplats. Det har genomförts tre undersökningar: 2001, 2008 och 2014. Resultatet från 2014 års undersökning redovisas i rapporten *Ålänningars kultur- och fritidsvanor*. Resultaten från 2014 baseras på 472 svarande. I undersökningen ställs frågor om vad ålänningarna utövar för fritidsverksamheter på och utanför Åland samt vad de saknar i utbudet. Frågor ställs om både eget utövande och men även besök på konserter, teater och utställning.

Vad gäller Åland framgår det av resultatrapporten, *Ålänningars kultur- och fritidsvanor*, att de svarandes boendeort delas in i tre regioner: Mariehamn, landsbygdskommunerna och skärgården. Svaren redovisas också utifrån denna regionvariabel. Det låga antalet svar från skärgården gör det svårare att få statistiskt signifikanta resultat. I de fall det har bedömts vara en intressant indikation på skillnader presenteras ändå skillnader mellan skärgården och övriga regioner, exempelvis vad gäller nöjdheten över kulturutbudet och vad de ägnar sin tid åt för kulturutbud. Vilken betydelse avståndet tycks ha för deltagandet i kultur-evenemang kommenteras också. Även skillnader över tid inom regionerna kommenteras.

72. Laura Karppinen, statistiker vid Statistikcentralen, intervju 13 januari 2020.

73. För personer mellan 15–74 år samlas svar in både via webb och post. Personer mellan 10–14 år samt personer 75 år eller äldre intervjuas.

74. På engelska: Inner urban area, Outer urban area, Peri-urban area, Local centre in rural areas, Rural area close to urban area, Rural heartland area, Sparsely populated rural area. Det finns även en kategori för kommuner vars typologisering är okänd.

75. Riitta Hanifi, statistiker vid Statistikcentralen, e-post 5 februari 2020.

Island

Islands statistikmyndighet Hagstofa håller på att utveckla en kultur- och fritidsvaneundersökning. De första resultaten beräknas komma under våren 2020. Vid tiden för förstudien var det inte bestämt hur många som skulle ingå i urvalet, men ett riktmärke är runt 4 000 respondenter. Hagstofa kommer att ha uppgifter om respondenternas adresser, vilket gör det möjligt att analysera kulturanvändningen på i varje fall regional nivå. Det är även möjligt att det går att undersöka några av de större kommunerna beroende på svarsfrekvensen, men utan möjlighet att jämföra med de mindre kommunerna. Frågor ska beröra besök till bland annat bibliotek, bildkonstverksamheter, biograf, museum, teater och konserter. Det kommer även att ställas frågor om respondenterna har rest till en annan plats än där de bor (till huvudstaden, annan region eller landsbygden) för att ta del av något kulturutbud.⁷⁶

The Icelandic Regional Development Institute genomförde 2018 en urvalsundersökning om användning av olika typer av service, bland annat kulturservice. Där ställs frågor om respondenterna åker utanför kommunen eller regionen för att ta del av den. Rapporterna från undersökningen finns tillgängliga på deras webbplats och är på isländska. Det finns även en rapport från 2016 men det har på grund av språkliga hinder inte undersökts om den innehåller ett geografiskt perspektiv på kulturservice.

En kulturvaneundersökning genomfördes 2010 vid University of Iceland. Den inkluderar frågor om besök och anordnande av kulturella aktiviteter men då den bara finns på isländska har det inte undersökts om det finns geografiska bakgrundsvariabler i, eller som går att koppla till, undersökningen. Den ungefärliga titeln är "Isländsk kulturbarometer. En undersökning av isländsk kulturkonsumtion".

Norge

I Norge genomför SSB en kulturvaneundersökning, *Norsk kulturbarometer*. Däremot publiceras inga resultat kopplat till geografiska variabler. Undersökningar finns från 1991, 1994, 1997 2000, 2004, 2008, 2012 och 2016. I allmänhet finns det en jämförbarhet mellan undersökningarna, men undantag förekommer. Uppgifterna samlas in genom intervjuer. Efter bortfall blir antalet respondenter strax under 2 000 personer, vilket gör att resultatet inte utgör något tillräckligt underlag att bryta ner på kommunnivå.

I den norska kulturbarometern ställs frågor om besök på olika kulturaktiviteter de senaste tolv månaderna, inklusive genomsnittligt antal besök. Frågor ställs även om intresse att delta i de olika kulturaktiviteterna. Undersökningen omfattar idrottsarrangemang, folkbibliotek, bio, konstupställning, konsert, museum, teater/musikal/revy, balett/dansföreställning, opera/operett, kulturfestival samt tros-/livssynsmöte.

Undersökningsföretaget Ipsos genomför vartannat år undersökningen *Norsk Monitor* med 3 800 respondenter, vilket är något fler än i SSB:s undersökning. Till skillnad från Norsk kulturbarometer, som helt fokuserar på kultur, ställs det bara ett fåtal frågor med koppling till kultur i Norsk monitor. Frågorna handlar om besök på

76. Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

bibliotek, gudstjänst, religiösa möten, museum, konstutställning, teater, opera, klassisk konsert, jazz-/pop-/rockkonsert och musikfestival. Ipsos i Norge har postnummer till respondenterna, vilket gör att svaren i deras undersökning kan undersökas på kommun-, fylke- och landsdelsnivå samt grad av urbanitet. Det är dock tveksamt om svaren går att bryta ned på kommunnivå då urvalet endast utgörs av 3 800 respondenter.

Sverige

Myndigheten för kulturanalys har sedan 2014 publicerat ett flertal kulturvane-rapporter om både vuxnas och barns kulturvanor. Därutöver publiceras återkommande statistik om kulturvanor av SOM-institutet. SOM-institutets undersökningar genomförs varje år sedan 1986 och Kulturanalys publicerar årliga rapporter baserat på undersökningen. SOM-institutets undersökning från 2017 besvarades av knappt 11 000 personer.⁷⁷ I undersökningen ställdes frågor om olika kulturaktiviteter och hur ofta de har genomförts de senaste 12 månaderna. Både eget utövande (exempelvis spelat teater) och deltagande (exempelvis gått på teater) ingår. Kulturaktiviteter som ingår är besök på bibliotek, deltagande i studiecirkel/kursverksamhet, bio, teater, rock-/popkonsert, klassisk konsert/opera, balett/dansföreställning samt konstutställning.

I Sverige har kulturvanor redovisats med regionala bakgrundsvariabler av flera olika aktörer, såväl SCB/Kulturrådet, SOM-institutet, Nordicom som Myndigheten för kulturanalys. SOM-institutet använder två olika regionala indelningar: en som bygger på kommunstorlekar och en geografisk. I rapporten *Kulturvanor* från 2017 har Myndigheten för kulturanalys bland annat gjort en ansats till geografisk analys utifrån SOM-institutets data. I rapporten redovisas kulturaktiviteter utifrån de två kategorierna landsbygd/mindre tätort respektive större tätort/stad. I myndighetens rapport *Kulturvanor i Sverige 1989–2017* från 2018 redovisas geografiska bakgrundsvariabler. Dels används en uppdelning i fyra kategorier: ren landsbygd, mindre tätort, större tätort samt Stockholm/Göteborg/Malmö. Dessutom förekommer även en uppdelning i åtta regioner: Stockholm, östra Mellansverige, Småland med öarna, Sydsverige, Västsverige, norra Mellansverige, mellersta Norrland och övre Norrland. Rapporten innehåller inga fördjupade geografiska analyser utan endast en slutsats om att kulturdeltagandet är högre i städer. I landsbygdsområden är konsumtionen av traditionell kultur som konstutställningar, opera, teater och konserter mindre än i större städer och storstäder. Skillnaderna är betydligt mindre när det gäller eget utövande samt exempelvis hantverk och hemslöjd.⁷⁸

Inom ramen för SCB:s undersökningar om levnadsförhållanden ställs ett fåtal frågor om kulturvanor. En fråga ställs om hur ofta respondenten har gjort besök på teater, konsert, museum eller liknande de senaste 12 månaderna. Undersökningen riktar sig till personer som är 16 år och äldre. SCB använde tidigare de så kallade H-regionerna, vilket är en klassificering av kommuner efter folkmängd inom 3 och 10 mil från ett

77. Urvalsramen innefattade alla svenska och utländska medborgare som hade sin primära adress i Sverige och som var mellan 16 och 85 år. Data samlades in via både postenkäter och en webbaserad enkät.

78. Myndigheten för kulturanalys (2019b).

kommuncentrum.⁷⁹ I senare statistikredovisningar av levnadsförhållandena i Sverige, där ett antal kulturaktiviteter ingår, används tre kommunkategorier: storstäder och storstadsnära kommuner, större städer och kommuner nära större stad samt mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. Det är en indelning enligt Sveriges kommuner och landsting 2017 som kallas SKL-region (idag ersatt med SKR, Sveriges kommuner och regioner).

79. SCB beslutade från år 2005 att inte längre sanktionera den som en officiell indelning. Även Nordicom har använt denna, men har övergått till en annan indelning ungefär 2010, som i större utsträckning bygger på kommuntyp/kommunstorlek.

Resultatdiskussion – kultur och geografi

Förstudien har möjliggjort en övergripande beskrivning av vilka data som finns om kulturutbudet, tillgängligheten och användningen i de nordiska länderna utifrån ett geografiskt perspektiv. Förstudien har inte sammanställt jämförande data och har inte fokuserat på att undersöka eventuella likheter och skillnader i kulturutbud, tillgänglighet och användning. Att närma sig data på detta sätt återstår för framtida nordiska undersökningar. Det som förstudien ändå pekar på är att det kan finnas liknande övergripande mönster i flera av de nordiska länderna. Detta gäller till exempel geografiska skillnader i befolkningens kulturvanor och skillnader i tillgången till ett variationsrikt kulturutbud, där den tydligaste kontrasten finns mellan befolkningen i landsbygd respektive större städer/storstäder. För att kunna säga någonting säkert om detta måste dock tillgängliga uppgifter undersökas.

I vilken mån befintliga data lämpar sig för jämförande analyser av kulturens geografi beror på flera faktorer. I de flesta länder finns statistik över utbud och användning över en längre tidsperiod, vilket gör att åtminstone övergripande mönster torde kunna urskiljas och jämföras även om de inte grundar sig på exakt samma variabler eller frågeställningar inom respektive kulturområde. Att jämföra mönster över tid försvåras dock i flera fall av att definitioner har ändrats efter hand. Kommuner och regioner har i flera länder slagits samman under de senaste åren och diskussioner om ytterligare sammanslagningar förs i flera fall på politisk nivå.

Jämförelser utifrån en gemensam geografisk indelning

Jämförelser mellan länder och kommuner i dessa länder blir, beroende på skillnader i geografi och befolkningsmängd, inte alltid relevanta för att få en bild av tillgången till och användningen av kultur. Även om det finns uppgifter på kommunnivå krävs det, för att jämförelserna ska bli relevanta, att kommunerna kan grupperas utifrån en gemensam typologi. I de flesta nordiska länder verkar det vara möjligt att dela in den lokala administrativa nivån, som i Sverige motsvaras av kommuner (LAU 2), utifrån ett urban-ruralt spektrum. Eurostat använder sig av en klassifikation, DEGURBA⁸⁰, som delar in kommuner i tre grupper efter befolkningstäthet. På Eurostats webbplats finns en karta över Europa, inklusive de nordiska länderna med undantag för Färöarna⁸¹ och Grönland, med denna indelning. Av kartan framgår att majoriteten av de lokala administrativa nivåerna (motsvarande svenska kommuner) i de nordiska länderna definieras som glesbefolkade områden.⁸²

Flera nordiska länders statistikmyndigheter använder i nuläget Eurostats typologi, men inte alltid för just kulturstatistiken även om det vore möjligt att göra. Utan typologin går det visserligen att använda uppgifter på kommunnivå för att med

80. Degree of Urbanisation.

81. På Färöarna är den mest relevanta uppdelningen utifrån en rural-urban dimension, enligt Jógvan Bærentsen vid Hagstova Føroya, huvudstadsregionen och övriga Färöarna som en gemensam rural grupp. Intervju 5 februari 2020.

82. Eurostat (2018). Degree of Urbanisation Background. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/degree-of-urbanisation/background> [hämtad 2020-02-11].

kartor som visar kommungränser illustrera var antalet verksamheter eller kulturanvändningen inom olika kulturområden är som störst, inklusive var det finns "vita fläckar" i kulturutbudet.

Utbudet utifrån ett geografiskt perspektiv

Jämförbarheten inom de olika kulturområdena vad gäller kulturutbud överensstämmer med de bedömningar som gjordes i rapporten *Kulturstatistik i Norden – en förstudie*. Denna kartläggning visar, i linje med den just nämnda rapporten, att det går att ta fram jämförbar statistik som beskriver utbud och användning inom biografoområdet i olika delar av de nordiska länderna. Även när det gäller utbud av bibliotek och museer skulle det gå att göra jämförelser.⁸³ Det som begränsar jämförbarheten är huvudsakligen dels vilka bibliotek och museer som ingår i den statistik som finns och inte, dels att det varierar vilka enheter som de tillgängliga uppgifterna speglar.

I övrigt saknas ett flertal uppgifter för att kunna fånga in och jämföra ländernas kulturutbud. De begränsningar som präglar möjligheten att jämföra kulturstatistiken generellt mellan de nordiska länderna gäller även för möjligheten att göra jämförelser med hjälp av mindre geografiska indelningar. Statistiken inom scenkonsten är generellt sett utvecklad och täcker framför allt in offentligt finansierade teatrar. Det finns uppgifter om utbudet av andra typer av scenkonst i några länder men det är för fragmentariskt för att jämförelser ska kunna göras. För att ge en bild av utbudet av konsthantverk måste vad som avses med detta i ett första steg definieras. Inom bildkonsten skulle det vara möjligt att jämföra utbudet av konstmuseer i några länder, med de begränsningar som finns vad gäller definitioner och enheter, men uppgifter saknas i stor utsträckning vad gäller övrigt bildkonstutbud.

När det geografiska perspektivet tillämpas på tillgänglig kulturstatistik i de nordiska länderna framträder bilden att rådata i flera fall finns men inte är tillgängliga. Även om rådata som finns ofta är möjliga att koppla till kommun- eller regionnivå är det inte alltid data är sammanställda på det viset. Det innebär att ytterligare databearbetningar behöver göras. I flera fall, exempelvis vad gäller teaterutbudet, skulle det först krävas en bearbetning för att i ett nästa steg kunna jämföra statistiken utifrån en gemensam typologisering av kommuner, regioner eller andra geografiska indelningar.

Möjliga referensår att jämföra

Vad gäller vilket eller vilka år som skulle vara mest lämpliga för jämförelse mellan länderna inom de tre kulturområdena där vissa variabler tycks vara i stort sett jämförbara, är bilden liknande mellan kulturområdena. Dock behöver vissa särskilda förhållanden beaktas.

År 2018 framstår som ett lämpligt referensår vad gäller museiområdet. Detta är

83. Inom biblioteksstatistiken finns en internationell ISO-standard, som åtminstone Danmark, Finland, Norge och Sverige följer, vilket underlättar jämförelser.

efter museireformen i Norge, vilket innebär att det vid en jämförelse behöver tas särskild hänsyn till att det inte finns jämförbara museienheter mellan länderna. Island har ännu inte publicerat statistik för 2018 och kommer vid nästa uppdatering först att publicera uppgifter för museiåret 2015/2016. Det finns uppgifter för år 2016 i övriga länder, vilket skulle vara ett alternativ om uppgifter för samma år ska jämföras mellan alla länder. Längre bak än så finns inte geografiskt nedbrytbara data publicerade för museerna i Danmark.

Även vad gäller den mest grundläggande uppgiften inom biblioteksområdet, antal bibliotek, skulle 2018 förmodligen lämpa sig bäst för jämförelser. Senaste data är i nuläget i regel från 2018, med undantag för Island vars senast publicerade statistik är från 2001. Nya uppgifter kommer emellertid att börja publiceras. Det skulle dessutom sannolikt inte innebära någon stor ansträngning att samla in uppgifter om utbudet av bibliotek på Island.

Vad gäller biograffilm framstår den mest framkomliga vägen vara att avvakta tills ny statistik publiceras. Detta mot bakgrund av att Islands senaste data är från 2014 och att det i Sverige sedan 2017 inte publicerats biografstatistik. I båda fallen kommer statistiken att uppdateras och vid det laget är det möjligt att statistik för 2019 kommer att finnas tillgänglig.

Av kartläggningen framgår att flera nordiska länder har tillgänglig statistik från åtminstone 00-talet över antalet bibliotek och i flera länder finns långa tidsserier även för museer och biografer. Eventuella brott i statistiken, ändringar i metod, definitioner och liknande skulle behöva undersökas mer i detalj för att bedöma möjligheten att göra jämförelser både mellan länder och bakåt i tiden. Det kan också kräva en del arbete att typologisera kommuner som inte längre existerar, ifall jämförelser ska göras mellan sådana grupperingar.

Geografisk tillgänglighet har inte studerats mer systematiskt

De studier som har gjorts om tillgänglighet till olika typer av kulturutbud i Norden är i hög grad koncentrerade till Finland men det förekommer även studier i Norge och Sverige. Både i Finland, Norge och Sverige har avstånd till bibliotek och biograf undersökts. Scenkonst täcks in på något olika sätt i de tre länderna. Avstånd till museum och teater har mätts både i Finland och Norge. I Finland är avståndet huvudsakligen avgränsat till offentligt finansierade verksamheter medan den avgränsningen inte görs i den norska undersökningen.

Oavsett kulturområde är jämförbarheten låg om man tar hänsyn till de olika metodologiska tillvägagångssätten. De uppgifter som finns i Norge om avstånd utgår från kulturvaneundersökningar där respondenterna själva uppskattat avståndet medan de finska undersökningarna bygger på insamlad statistik. Det svenska Glesbygdsverkets undersökning från 2009 verkar inte bygga på samma typ av tillgänglighetsberäkningar som de finska. Medan svenska Glesbygdsverket 2009 utgick från startpunkter (befolkning) har de finska beräkningarna utgått, vad gäller befolkningen, från rutnät.⁸⁴

En jämförelse mellan de finska och norska undersökningarna visar att de inte använt

84. Någon närmre beskrivning av vad som avses med startpunkter har dock inte framgått, vilket gör att det inte går att utesluta att det snarare är en zon likt de som använts i de finska studierna.

samma avståndsindelningar. I den norska kulturvaneundersökningen används sex kategorier som utgör spann i antal kilometer. I de finska undersökningarna har det använts fyra kategorier där det istället handlar om hur stor andel som bor inom dessa kilometergränser. Jämförbarheten mellan ländernas olika studier är förhållandevis låg.

Den finska undersökningen om festivaler visade att tillgängligheten var som bäst i huvudstadsområdet där över 90 procent av befolkningen hade högst 20 kilometer till en festival. Det finns vissa tydliga regionala skillnader. I det stora område som utgörs av norra och östra Finland, som utgör nästan två tredjedelar av landets geografiska yta och omfattar nästan en fjärdedel av befolkningen, är tillgången till festivaler märkbart sämre.⁸⁵ Cupores undersökning från 2017 som undersökte tillgängligheten till kultur som basutbud visar stora skillnader i tillgången till de statsstödda verksamheterna. Exempelvis framgår att medan 86 procent av storstadskommunernas invånare har högst 10 kilometer till ett statsstött museum är det bara 33 procent av invånarna i jordbrukslandskapskommuner som har så nära till ett motsvarande museum och bara 10 procent av invånarna i glesbygdskommuner. För teatrar och orkestrar är skillnaderna också stora och andelen invånare utanför storstäderna som har högst 10 kilometer till statsstödd scenkonst är så låg som omkring 4 procent i jordbrukslandskapskommunerna och inte högre än 1 procent i glesbygdskommunerna.⁸⁶

Den tillgänglighetsanalys som dåvarande Glesbygdsverket i Sverige genomförde visade att tillgången till bibliotek var relativt god i stora delar av landet. I mer glesbefolkade områden kunde det dock handla om allt från 30 till 130 minuter med bil för att komma till närmaste bibliotek. Glesbygdsverkets tillgänglighetsanalys visade vidare att en viss typ av kulturutbud är relativt svårtillgängligt i mer glesbefolkade landsbygder. Avstånden till teatrar och kommersiella biografier var runt tiden för rapporten långa för många av invånarna. I de flesta fall har man i glesbygdskommunerna i genomsnitt mellan 100 och 200 kilometer till närmaste teater och till mer kommersiellt inriktade biografier rör det sig i många fall om ett avstånd på mellan 30 och 120 minuter med bil. Tillgänglighet till annan biografverksamhet, många gånger driven av ideella föreningar, var bättre. Även om utbudet inte var jämförbart var tillgängligheten i många fall 15 minuter eller mindre med bil till en sådan biograflokal.

I norska SSB:s rapport *Kulturvaner 1991–2015* framgår att andelen användare ökar med minskat avstånd till utbudet och att det mönstret varit etablerat under hela undersökningsperioden. Vad gäller hur stor andel av respondenterna som har alla eller de flesta av de olika kulturutbudstyperna nära bostaden framgår det av rapporten att *Oslo/Akershus* är den landsdel där den överlägset högsta andelen har god tillgång till kulturutbudet under alla tre undersökningsår som jämförs (2004, 2008 och 2012). Det verkar dock som att skillnaderna mellan landsdelarna har minskat något under perioden.⁸⁷

85. Piela, P. (2016), s.148–151.

86. Piela, P. (2017).

87. Vage, O F. (2016), s. 15–16.

Åländska ÅSUB har inte gjort någon avståndsmätning men kommenterar ändå i sin resultatrapport över kulturanvändningen från 2014 vilken betydelse avståndet till evenemang tycks ha för användningen:

En återkommande trend för alla typer av evenemang är att avstånd till evenemanget verkar spela en stor roll. Detta tar sig ofta uttryck i att skärgårdsbefolkningen uppvisar en mindre andel besökare än övriga regioner. Visor så in i Norden anordnas emellertid på Kumlinge, och personer från skärgården har också i betydligt högre grad än övriga svarat att de besökt detta evenemang. Skillnaden mellan skärgården och de övriga är dock inte statistiskt signifikant. ÅSUB (2014), s.50.

Resonemanget visar med andra ord på att avstånd och tillgänglighet till är centrala faktorer för att förstå kulturdeltagande.

Geografiska förutsättningar bör beaktas

Möjligheten till jämförelser mellan länder vad gäller tillgänglighet i avstånd eller restid behöver väga in de olika geografiska förutsättningar som finns. Danmark har exempelvis en betydligt mindre total yta än Sverige. Vad gäller Grönland är det inte möjligt, och inte heller relevant, att mäta avstånd i bilväg då det i allt väsentligt saknas bilvägar mellan samhällen. Tillgängligheten vore mer relevant att mäta i restid, men det kompliceras av att resorna kan behöva bestå av exempelvis flygresor.

Som tidigare nämnts är jämförbarheten låg mellan ländernas olika tillgänglighetsanalyser. Den orienterande undersökningen av tillgången till adresser indikerar att det åtminstone i regel finns möjlighet att få tillgång till adresser till fysiskt permanenta verksamheter som får någon form av statligt stöd eller som drivs av det offentliga. Det är med andra ord de verksamheter som det finns relativt god statistik över, såsom bibliotek och museer. Även biografer är i regel möjliga att få adresser till. De sammanställningar som inkluderar adressuppgifter finns sällan publicerade, utan behöver begäras ut och i vissa fall behöver uppgifterna dessutom sammanställas av den som har rådata.

Begränsade möjligheter att jämföra användningen

De nationella statistikmyndigheterna har möjlighet att identifiera i vilka kommuner respondenterna i kulturvaneundersökningarna bor. Jämförbarheten utifrån ett geografiskt perspektiv begränsas dock av att populationerna i flera länders undersökningar är för små för att kunna brytas ned på kommunnivå. Det verkar dock i regel vara möjligt att analysera resultaten från kulturvaneundersökningarna på regionnivå eller motsvarande.

Kartläggningen av kulturvaneundersökningarna visar att de genomförs på olika sätt, vilket innebär att resultaten inte är helt jämförbara mellan länderna. I Danmark undersöks exempelvis kulturanvändningen bland respondenterna för de senaste tre månaderna från undersökningstillfället och i övriga länder är motsvarande tidsspann

i regel 12 månader. Det försvårar jämförelser betänkligt, även om själva frågorna och svarsalternativen skulle formuleras på ett liknande sätt i övrigt.

Kulturaneundersökningarna har dessutom olika periodicitet, vilket gör att det inte finns ett årtal i närtid då samtliga länder har samlat in uppgifter om befolkningens kulturvanor. Exempelvis genomförs undersökningarna i genomsnitt med tio års mellanrum i Finland och vart fjärde år i Norge. I de länder där kulturaneundersökningar görs är de senaste undersökningarna från mellan 2016 och 2018. Vilka kulturvanor som undersökningen omfattar varierar också: i Danmark ingår personer fyra år eller äldre, i Finland personer tio år eller äldre, i Norge personer mellan 9 och 79 år och i de svenska SOM-undersökningarna personer mellan 16 och 85 år.

En övergripande iakttagelse är att, även om frågorna formuleras något olika, ställs frågor i alla länders undersökningar om besök på biograf, bibliotek, teatrar, konserter och utställningar. Däremot ges inte samma svarsalternativ vad gäller frekvensen i besöken, vilket begränsar jämförelser av deltagandets omfattning.

Kulturanalys Nordens bedömning

Kulturanalys Norden gav Strategirådet i uppdrag att genomföra förstudien kring Kulturens geografi i Norden med syfte att fördjupa förståelsen kring geografiska effekter av nordisk kulturpolitik. Bakgrunden till uppdraget är den kulturpolitiska diskussion som präglat de senare årens debatt och reformarbete och som rör en polarisering mellan stad och landsbygd. Sammanställningen som denna förstudie möjliggjort är ett viktigt underlag för att gå vidare med mer tillämpande och välutvecklade analyser av kulturens geografi i Norden.

Med mer tematiskt präglade dataanalyser, likt det geografiska analysperspektiv som står i fokus för denna förstudie, finns direkta fördelar för den fortsatta nordiska statistikharmoniseringen. Samtidigt bidrar kartläggningen till att skapa ytterligare policyrelevant kunskap om de nordiska ländernas kulturpolitiska praktik såväl som utveckling av kulturliv och kulturell infrastruktur.

Likvärdighet med eller utan sårbarhet?

Att alla invånare ska ha likvärdig tillgång till ett kulturutbud är en kulturpolitisk prioritering som återkommer i de nordiska länderna. Mål om kultur i hela landet återfinns på snarlika sätt i de nationella kulturpolitiska prioriteringar och har också varit ett led i de decentraliseringsprocesser som pågått under 2000-talet. Lika och likvärdigt är dock inte nödvändigtvis samma sak. Idén om likvärdighet synliggör en tanke om variation och anpassning till rådande förhållanden. Förstudiens resultat visar att tillgång till kultur tenderar att se olika ut beroende var i länderna invånarna bor. De nordiska ländernas kulturpolitiska praktik innehåller likheter såväl som nationella skillnader. Att uppnå en geografiskt jämn distribution av kulturutbud framstår samtidigt som en förenande idé om kulturpolitiken som del i den allmänna välfärdspolitiken.⁸⁸

I den svenska kartläggningen av kulturens geografi visade resultatet på betydelsen av samarbete mellan verksamheter och sektorsövergripande kulturaktiviteter. I det fallet synliggjordes civila aktörer, tredje sektorns, centrala roll i att arrangera tillfällen för både kulturkonsumtion och eget kulturutövande. Detta mönster är inte knutet till stad och land, utan gick att återfinna i alla delar av landet. Den nordiska förstudien visar på liknande sätt att ideella engagemang förekommer i alla nordiska länder och att detta utgör en stor del i de lokala kulturliven. Samtidigt som det finns få samlade uppgifter om kulturutbudet som de civila aktörerna står för i de nordiska länderna är flera intervjuades intryck att denna typ av aktörer står för ett betydelsefullt utbud. Sett till de svenska resultaten blir betydelsen mest framträdande i landsbygdsområden där kulturlivets möjligheter till variation framstår som mer begränsade än i städerna och därmed mer sårbara för externa förändringar. Det framkommer också att det offentliga, institutionsbaserade kulturutbudet tenderar att vara koncentrerat kring tätbebyggda områden. En svag kulturmarknad behöver i det avseendet kompenseras för genom kommunala och civila insatser.

88. Se resonemang hos Mangset m.fl. 2008.

Att kultur distribueras likvärdigt betyder inte att det behöver vara lika i alla delar av ett land eller område. Likvärdighet kan snarare innebära rimliga möjligheter till kulturdeltagande oavsett plats att verka och bo på. De studier som kartläggningen identifierat gällande tillgänglighet och kulturvanor antyder att närhet till ett varierat kulturutbud starkt påverkar deltagande i kulturliv. Samtidigt kan man inte utgå från att besökare till större kulturinstitutioner i storstäder bara skulle utgöras av stadsinvånarna utan att besökare tar sig till kulturaktiviteten utifrån ett större upptagningsområde. Möjligheterna att ta sig till kulturaktiviteter hänger dock ihop med geografiska förutsättningar och rimliga transportmöjligheter.

Prioriterade fortsättningsstudier

Kulturanalys Norden planerar att under 2021 gå vidare med en tematisk fördjupande kartläggning av kulturutbud. Temat är kulturens geografi i Norden och syftet är att undersöka och analysera kulturverksamhet utifrån ett sammanhållet geografiskt analysperspektiv. Det underlag som förstudien sammanställt kommer att utgöra material för denna mer fördjupande analys av de nordiska invånarnas tillgång till kulturutbud.

För att göra en sådan analys möjlig behövs gemensam avgränsning och definition av vilken administrativ enhet som ska utgöra utgångspunkt. Förstudien har sammantaget visat att kommunnivå är mest rimlig att använda som en gemensam administrativ enhet. På motsvarande sätt som i den svenska kartläggningen *Kulturens geografi* används sedan en analytisk förståelse av kommuner och geografi. Den mest framkomliga vägen är att följa förstudiens rekommendation kring Eurostats DEGURBA-klassifikation. Som tidigare beskrivits innebär denna klassificering en indelning av kommunerna (LAU 2-områden) i tre grupper på ett urbant-ruralt spektra baserat på befolkningstäthet.

Förstudien visar att kulturverksamheter bör avgränsas till statistik om biblioteks-, biograf- och museiverksamhet i de nordiska länderna och de självstyrande områdena. Referensår behöver dock variera. För att utveckla förståelsen för tillgång till kulturutbud vill Kulturanalys Norden undersöka möjligheter att även inkludera viss scenkonststatistik och dataunderlag kring exempelvis kulturskolor. Förstudien har synliggjort kulturaktiviteter som riktas mot barn och unga och som finansieras eller delfinansieras av det offentliga. På snarlika sätt återfinns särskild verksamhet, såsom musik- och kulturskola, i Danmark, Finland, Norge, Sverige och Färöarna. När det gäller scenkonstverksamhet är det kulturinstitutioner som erhåller en stor andel av offentlig kulturfinansiering.

Förstudien har också visat på vägar att på sikt gå vidare med en mer fokuserad studie gällande tillgänglighet. Detta skulle kunna tillföra en mer diversifierad förståelse för invånarnas tillgång till kulturaktiviteter som inte begränsas av administrativa gränser. Det förutsätter dock ytterligare databearbetningar och harmoniseringsinsatser gällande att överföra besöksadresser inom kulturstatistiken till koordinatsatta data. Möjligheter kring biblioteks-, biograffilms- och museiverksamhet bedöms som störst gällande tillgänglighetsanalyser.

Referenser

Litteratur

- Kangas A. & Kivistö, K. (2011). *Kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämiss politiikka. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:12*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Kulturanalys Norden (2017a). *Kulturstatistik i Norden – en förstudie*. Stockholm.
- Kulturanalys Norden (2017b). *Film på bio i Norden*. Stockholm.
- Kulturanalys Norden (2018a). *Kulturpolitisk styrning. Ansvarsfördelning och reformer inom de nordiska ländernas kulturpolitik under 2000-talet*. Stockholm.
- Kulturanalys Norden (2018b). *Museer i Norden*. Stockholm.
- Kulturanalys Norden (2020). *Folkbibliotek i Norden*. Göteborg
- Lundström, Carina (red.) (2009). *Kultur kan göra skillnad – En termometer och receptsamling om kultur i glesbygdstäta kommuner*. Glesbygdsverket.
- Mangset, Per m.fl. (2008). "Nordic Cultural Policy". *The International Journal of Cultural Policy*. Vol. 14, No 1, sid. 1-5.
- Myndigheten för kulturanalys (2019a). *Kulturens geografi. Tillgång till kulturutbud i landets kommuner*. Kulturfakta 2019:3. Göteborg.
- Myndigheten för kulturanalys (2019b). *Kulturanalys 2019. En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen*. Rapport 2019:1. Göteborg.
- Nordiska ministerrådet (2018). *State of the Nordic Region 2018*. Köpenhamn.
- Piela, Pasi (2016). Festivaalien läheisyys – tilastollinen saavutettavuusanalyysi. I *Cupore Festivaalien Suomi*, s.148–151.
- Ruusuvirta, Minna (2019). *Does sector matter? Plural characteristics and logics in third sector festival organisations*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Statistisk sentralbyrå (2019). *Kulturstatistikk 2018*. Statistiska analyser 163. Oslo.
- Vage, Odd Frank (2016). *Kulturvaner 1991–2015 Resultater fra kultur- og mediebruksundersøkelsene de siste 25 år*. Statistiske analyser 147. Statistisk sentralbyrå. Oslo-Kongsvinger.
- ÅSUB (2014). *Ålänningars kultur- och fritidsvanor*. Rapport 2014:6.

Elektroniska källor

- Danmarks Statistik (2019). *Museer*. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/kultur-og-kirke/museer-og-kulturarv/museer> [hämtad 2019-12-02].
- Eurostat (2018). Degree of Urbanisation Background. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/degree-of-urbanisation/background> [hämtad 2020-02-11].
- Piela, Pasi (2017). Tillgång till kommunala kulturtjänster. <https://www.patio.fi/web/pepa-2017-valtakunnallinen/saataavuus> [hämtad 2019-12-03].

Muntliga källor

Bård Kleppe, forskare vid Telemarksforskning, e-post 4 februari samt 10 februari 2020.

Bård Kleppe, forskare vid Telemarksforskning, intervju 25 november 2019.

Erla Rún Guðmundsdóttir, statistiker vid Hagstofa Íslands, intervju 19 december 2019.

Jógvan Bærentsen, statistiker vid Hagstova Føroya, intervju 5 februari 2020.

Laura Karppinen, statistiker vid Statistikcentralen, intervju 13 januari 2020.

Malin Weijmer, utredare/analytiker vid Myndigheten för kulturanalys, intervju den 11 februari 2020.

Mats Bjerde, tidigare direktör vid Nordens institut på Grönland, intervju 9 december 2019.

Monika Bille Nielsen, expert vid Danmarks Statistik, intervju 16 januari 2020.

Pétur Sólves Jónsson, statistiker vid Danmarks Statistik, e-post 5 februari 2020.

Trine Bille, forskare vid Copenhagen Business School, intervju den 2 december 2019.

Vappu Renko, forskare vid Cupore, intervju den 27 november 2019.

Bilaga 1 Översikt över datakällor

Denna bilaga innehåller en översikt över de datakällor om kulturutbudet, tillgängligheten och användningen som har identifierats under förstudien. Syftet med att presentera datakällorna på det här sättet är att göra det enkelt för den intresserade att hitta och använda det underlag som finns tillgängligt. Notera att de nationella statistikbyråerna i sin tur ofta får sina uppgifter från andra källor, exempelvis kulturmyndigheter och branschorganisationer samt att den kulturstatistik som finns tillgänglig på nordicstatistics.org också bygger på dataleveranser från dessa aktörer. För att undersöka möjligheter till geografiskt nedbrytbara data har primärkällor eftersökts i förstudien.

Källorna presenteras landsvis och är därunder indelade utifrån förstudiens tre huvudsakliga undersökningsområden: utbud, tillgänglighet och användning. Där det är relevant redogörs även för andra relevanta källor, exempelvis rapporter, som behandlat frågor om kulturens geografi i respektive land men som inte passar in i tabellernas uppdelning mellan utbud, tillgänglighet och användning.

För en mer generell översikt över ländernas kulturstatistik, se bilaga 1 till Kulturanalys Nordens rapport *Kulturstatistik i Norden – en förstudie* från 2017. Tabell 15 i denna rapport ger en översikt över vilken nationell organisation som producerar eller publicerar statistik inom de kulturområden som har ingått i den här kartläggningen. Vad gäller kulturvanor finns vissa jämförbara data om Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island i Eurostats SILC-undersökning. År 2015 gjordes en extra fördjupning om kultur, *Statistics on Income and Living Conditions*, av Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>

Danmark

Tabell 1 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Danmark.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Bibliotek	Danmarks statistik	Tabell BIB2B, BIB7.	https://www.statbank.dk/10368
	Bildkonst	Danmarks statistik	Tabell MUS3.	https://www.statistikbanken.dk/10263
	Biografilm	Danmarks statistik	Tabell BIO9.	https://www.statistikbanken.dk/10263
	Konsthantverk	-	-	-
	Museer	Danmarks statistik	Tabell MUS3.	https://www.statistikbanken.dk/10263
	Scenkonst	-	-	-
	Övrigt	Danmarks statistik	Musikskolor. Tabell MUSKOL01.	https://www.statbank.dk/10368
Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	-	-	-
	Adressuppgifter	Danske biografer	Lista över alla danska biografer.	http://danske-biografer.dk/links-til-alle-danske-biografers-hjemmesider/
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturvaneundersökning	Danmarks Statistik	2018 års undersökning med geografiska variabler, blad KVIH1GEO.	https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1440
		Danmarks Statistik	2004 års undersökning med geografiska variabler går att nå via Arkiv, blad KVIH31.	https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1440
		Bak L., Madsen A S., Henrichsen B, Trolborg S. (2012). Danskernes Kulturvane 2012. Epinion A/S og Pluss Leadership A/S.	s.318–319 ger vissa geografiska perspektiv på kulturvaneundersökningen från 2012.	https://kum.dk/uploads/tx_templavoila/endelig_danskernes_kulturvane_r_pdfa.pdf

Färöarna

Tabell 2 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Färöarna.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Bibliotek	Hagstova Føroya	Biblioteksstatistik i onlinedatabasen.	https://statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2 MM MM01/ment_boksovn.px/
	Bildkonst	-	-	-
	Biograffilm	Hagstova Føroya	Biografstatistik i onlinedatabasen.	https://statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2 MM MM01/ment_bio.px/
	Konsthantverk	-	-	-
	Museer	Hagstova Føroya	Museistatistik i onlinedatabasen.	https://statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2 MM MM01/ment_sovnx/
	Scenkonst	Hagstova Føroya	Statistik för nationalteatern.	https://statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2 MM MM01/ment_nordhus.px/
		Hagstova Føroya	Statistik för professionell teater och amatörteatergrupper.	https://statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2 MM MM01/ment_sjleik.px/
	Övrigt	-	-	-
Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	-	-	-
	Adressuppgifter	Umhvørvisstovan	Färöarnas miljömyndighet har en webbaserad karttjänst utifrån vilken det går att bland annat ta fram koordinater för besöksadresser.	https://kort.foroyakort.fo/kort/
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturvaneundersökning	-	-	-
	Andra data	Hagstova Føroya	Kommunal undervisning på fritid (antal deltagare, per olika aktiviteter).	https://statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2 UV UV08/fritidskul.px/

Grönland

Generellt för Grönland är att statistikmyndigheten inte publicerar kulturdata. Uppgifter kan i regel samlas in manuellt genom kontakter med olika aktörer. Enligt Statisticon, som presenterar viss kulturstatistik från Grönland i sin onlinedatabas, får de den via en specialbeställning från Grönlands statistik.

Tabell 3 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Grönland.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Bibliotek	Grönlands Landsbibliotek	Adresslista över biblioteken i Grönland.	https://www.katak.gl/da/biblioteker-i-groenland
	Bildkonst	Kimik	Grönländska konstnärssammanslutningens kontaktuppgifter.	https://www.kimikart.com/
	Biograffilm	Katuaq	Kontaktinformation till kulturhuset Katuaq.	https://katuaq.gl/en/Contact
	Konsthantverk	-	-	-
	Museer	Grönlands nationalmuseum	Lista över lokala museer.	https://en.nka.gl/other-institutions/locirkaal-museums-in-greenland/
	Scenkonst	Nationalteatern	Kontaktuppgifter till Nationalteatern.	https://nuis.gl/kontakt-os/
		Departementet for Uddannelse, Kultur, Kirke	Kontaktuppgifter till departementet.	https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Uddannelse-Kultur-Kirke-og-Udenrigsanliggende
	Övrigt	-	-	-
Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	-	-	-
	Adressuppgifter	-	Se vissa länkar till adressuppgifter under "Utbud".	-
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturvaneundersökning	-	-	-

Finland

Det har gjorts en rapport på uppdrag av Undervisnings- och kulturministeriet som innehåller källor och uppgifter om kulturens finansiering, sysselsättning på kulturfältet, utbudet och användningen av kulturtjänster på regional nivå. Rapporten är från 2018 och finns endast på finska. I rapporten finns förslag på indikatorer för övervakning av utbud och användning (där datakälla och senaste år framgår), antingen tillgängliga eller rimligt enkla att framställa. Bilaga 2 innehåller i tabellform regionala kulturella referenskällor och indikatorer.⁸⁹

Tabell 4 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Finland.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
Bibliotek		Biblioteken.fi	Statistik för allmänna biblioteken i Finland.	https://tilastot.kirjastot.fi/?lang=sv
		Statistikcentralen	Excellfil med lista över bibliotek och kommunkod. TAU 13.1.	https://pxhoepa2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0012.htm
		Statistikcentralen	Regional tillgång till kultur 2000–2019, onlinedatabas. Bibliotek är en av flera variabler.	http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin_klt_klt/statfin_klt_pxt_11zi.px/
Bildkonst		FRAME	Lista över konstgallerier, driftsform och ort, 2018, s. 32–34.	https://frame-finland.fi/wp-content/uploads/2019/09/Taidegalleriatilasto-2018.pdf
		Statistikcentralen	Antal verk, bilder och liknande, på landskapsnivå.	http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin_klt_klt/statfin_klt_pxt_11zi.px/
Biografilm		Statistikcentralen	Regional tillgång till kultur 2000–2019, onlinedatabas. Biografer är en av flera variabler.	http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin_klt_klt/statfin_klt_pxt_11zi.px/
Konsthantverk		Statistikcentralen	Antalet hantverks- och hemslojdsföreningar.	http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin_klt_klt/statfin_klt_pxt_11zi.px/
		Taitoliitto	Endast länk till föreningens webbplats. Inga utbuds-uppgifter tycks vara publicerade.	https://www.taito.fi/sv/taitoorganization/
		Statistikcentralen	Översyn som åtminstone till viss del verkar handla om konst och hantverk. Endast tillgänglig på finska.	https://pxhoepa2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/pdf/teksti_8_2018.pdf
Museer		Museiverket	Onlinedatabas.	https://www.museotilasto.fi/
		Statistikcentralen	Onlinedatabas.	http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin_klt_klt/statfin_klt_pxt_11zi.px/

89. Antikainen J., Haanpää S., Laasonen V., Siltanen K. (2018). Kulttuurin aluetietoperustan esiselvitys. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:37. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161170/OKILOMETER_37_2018.pdf

Scenkonst	TINFO (2017). 2016 Teatteritilastot Finnish Theatre Statistics.	Teaterstatistik för 2016, i huvudsak på finska men med tabellrubriker på engelska. Se s.27–29.	https://www.tinfo.fi/e-julkaisu/t/teatteritilastot_2016/mobile.html#pid=24
	TINFO	Teaterkarta.	https://www.tinfo.fi/se/Finlands_teaterkarta
	Association of Finnish Symphony Orchestras (2019). Facts and figures of member orchestras 2018.	Rapport av Finlands Symfoni-orkestrar. På s.4 finns en orkesterkarta.	https://www.sinfoniaorkesterit.fi/assets/statistics/SUOSIO_2018-FactsAndFigures.pdf
	Dance Info Finland	Startsida för dansstatistiken.	https://www.danceinfo.fi/en/statistics/dance-statistics-2018-in-short/
Övrigt	Statistikcentralen	Antal mångkulturcentra och föreningshus i online-databasen.	http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin_klt_klt/statfin_klt_pxt_11zj.px/
	Statistikcentralen	Musikaktiviteter inom stift i den evangelisk-lutherska kyrkan. TAU 5.7.	https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/engl0004.htm
	Undervisnings- och kulturministeriet	Lista över organisationer med tillstånd att organisera konstundervisning. Se pdf-fil på sidans högra fält.	https://minedu.fi/sv/grundlaggande-konstundervisning
	Ruusuvirta, Minna (2019). Does sector matter? Plural characteristics and logics in third sector festival organisations. Jyväskylä: University of Jyväskylä	Avhandling som bland annat beskriver tredje sektorns betydelse inom finskt kulturliv. Se s.28.	https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/63034/978-951-39-7686-6_vaitos_2019_03_23_jyx.pdf?sequence=1&isAllowed=y

↓ Tabellen fortsätter på nästa sida. ↓

Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	Undervisnings- och kulturministeriet (2012). Kulttuurista Valtion osarahoittamien kulttuuri- palvelujen sijainti ja kulttuurin kustannukset Suomen kunnissa. Opetusministeriön julkaisuja 2012:32.	Undersökning om hur stora ytor av Finland som ett antal statligt finansierade kulturverksamheter täcker utifrån en radie om 30 kilometer fågelvägen. Direktlänk till rapporten.	http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75308/OKILOMETER32.pdf?sequence=1&isAllowed=y
		Kangas, A. & Kivistö, K. (2011). Kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämispoliittika. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:12. Undervisnings- och kulturministeriet.	Innehåller en analys av skillnader i tillgång till kultur men ingen avståndsmätning. Direktlänk till rapporten.	https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75479/tr12.pdf?sequence=1&isAllowed=y
		Piela P. (2016). Festivaalien läheisyys – tilastollinen saavutettavuusanalyysi. I Cupore Festivaalien Suomi, ss 148–151.	Avstånd till festivaler. Länk till sida där rapporten kan hämtas. Se s.148–151. Se även Sari Karttunen's artikel på s.152–157 i samma antologi, om geografisk tillgänglighet till kulturutbudet. En kulturpolitisk tolkning av statistisk analys.	https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/festivaalien-suomi
		Regionförvaltningsverken	Svenskspråkig sammanfattning av Pasi Pielas rapport från 2017 om tillgången till offentligt finansierade museer, teatrar, orkestrar, barnkulturcenter och allmänna kulturaktiviteter. Se tabell 5.6.1–5.6.5.	https://www.patio.fi/web/peppa-2017-valtakunnallinen/saata_vuus
		Statistikcentralen	Se tabell 13.1 för tillgång till offentliga bibliotek och biografer. Se tabell 13.2 för tillgång till heltidsmuseer och teatrar.	https://pxhoepa2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0012.htm
		Piela P. (2018). Accessibility statistics and data integration: from remoteness and public transport to cultural accessibility.	Paper presenterat på European Conference of Quality in Official Statistics 2018. Webb sidan leder till konferensens start sida.	www.q2018.pl
	Adressuppgifter	-	-	-

↓ Tabellen fortsätter på nästa sida. ↓

Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturwane-undersökning	Statistikcentralen	Huvudingångar till tabellerna i onlinedatabasen.	https://www.stat.fi/til/vpa/ta_u_en.html http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/en/StatFin/StatFin_eli_vpa_Kulttuuritilaisuudet/?tablelist=true
		Statistikcentralen (2018). Vapa-ajan osallistuminen 2017.	Resultatrapport som endast finns på finska, där geografiska bakgrundsvariabler används. Oklart om den finns på webbplatsen. Kan om inte annat skickas av Statistikcentralen på förfrågan.	

Åland

Ålands statistik- och utredningsbyrå ansvarar för statistik om bibliotek och museer. Data om åländska biografer ingår i den finländska statistiken.

Tabell 5 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Åland.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Bibliotek	Ålands statistik- och utredningsbyrå	Möjlighet att ladda hem tabell med biblioteksstatistik. Saknas dock utbudsvariabler.	https://www.asub.ax/sv/kultu-r-exceltabeller
	Bildkonst	-	-	-
	Biografilm	-	-	-
	Konsthantverk	Ålands Slöjd- och konst-hantverk	Endast till föreningens webbplats. Inga utbud-suppgifter tycks vara publicerade.	https://www.konsthantverk.ax/
	Museer	Ålands statistik- och utredningsbyrå	Länk till sida där Excelfil med museidata kan laddas ner.	https://www.asub.ax/sv/kultu-r-exceltabeller
	Scenkonst	-	-	-
	Övrigt	-	-	-
Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	-	-	-
	Adressuppgifter	-	Se vissa länkar till adress-uppgifter under "Utbud".	-
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturvane-undersökning	Ålands statistik- och utredningsbyrå (2014). Ålänningars kultur- och fritidsvanor. Rapport 2014:6.	-	https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/imported_fil es/rapport_201_6.pdf

Island

Tabell 6 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Island.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Bibliotek	Hagstofa Íslands	Antal bibliotek per region 1988–2011.	https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag menning 3_bokasofn/MEN01202.px
	Bildkonst	Hagstofa Íslands	Antal konstmuseum.	https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag menning 2_sofn/MEN07002.px
	Biograffilm	Hagstofa Íslands	Antal biografer m.m.	https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag midlun 3. Kvikilometryndir kvikilometer/MEN06103.px
	Konsthantverk	-	-	-
	Museer	Hagstofa Íslands	Antal museum.	https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag menning 2_sofn/MEN07002.px
	Scenkonst	Hagstofa Íslands	Antal amatörteatergrupper, produktioner etc.	https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag menning 1_lis tir leiklist/MEN05119.px
		Hagstofa Íslands	Antal konserter.	https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag menning 1_lis tir tonlist/MEN05201.px
	Övrigt	-	-	-
Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	University of Iceland	Undersökning från år 2010. Rapporten är helt på isländska.	https://fel.hi.is/sites/fel.hi.is/files/Lokaskyrslur/islensk menningarvog_skyrsla.pdf
	Adressuppgifter	-	-	-
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturvaneundersökning	The Icelandic Regional Development Institute	Rapport om användning av bland annat kulturservice. Där ställs frågor om respondenterna åker utanför kommunen eller regionen för att ta del av den. Endast på isländska.	https://www.byggdastofnun.is/statistic/files/Skyrslur/thjonustukonnun2018/2-vesturland-loka.pdf
		University of Iceland	Undersökning från år 2010. Frågor om besök och anordnande av kulturella aktiviteter. Rapporten är helt på isländska.	https://fel.hi.is/sites/fel.hi.is/files/Lokaskyrslur/islensk menningarvog_skyrsla.pdf

Norge

De aktörer som har information om kulturutbudet i Norge är framför allt den statliga statistikmyndigheten SSB och forskningsinstitutet Telemarksforskning.

Det samlade kulturutbudet i Norge presenteras sedan 1975 årligen i en publikation som kallas *Kulturstatistikk*. Alla utgåvor är tillgängliga digitalt på SSB:s webbplats.⁹⁰ Publikationen ges i regel ut nära årsskiftet året därpå, exempelvis publicerades *Kulturstatistikk 2018* den 12 december 2019.

Telemarksforskning har en stor databas om kommunal kulturstatistik som omfattar kulturutbud och kulturaktivitet i norska kommuner, regioner och fylken. Data hämtas från många olika källor: offentliga myndigheter, intresseorganisationer och föreningar. Ett kriterium är att statistiken som ingår i databasen ska täcka hela landet. Telemarksforskning har en större mängd och mer detaljerad information än SSB. Vissa data finns tillgängliga på en webbplats, www.kulturindeks.no. Rapporter sammanställs endast på beställning. På webbplatsen finns ett antal publikationer över olika kommuner. Publikationerna innehåller bland annat en översikt över statistiskt signifikanta samband mellan strukturella variabler (till exempel kulturbudget och nettoutpendning) och kategorier i kulturindexet.

Tabell 7 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Norge.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
Bibliotek		Telemarksforskning	Onlinedatabas för biblioteksuppgifter.	http://kulturindeks.no/kategori/bibliotek
		Statistisk sentralbyrå	Antal utställningar i folkbibliotek.	https://www.ssb.no/statbank/table/11758/
Bildkonst		Kulturrådet (2018). Statistikk for museum 2018.	Rapport. Uppgifter på fylkenivå om antalet konsthistoriska föremål. Går dock ej att urskilja bildkonstföremål.	https://www.kulturradet.no/documents/10157/647f78d4-3582-4ea6-919d-aa94569529c4
Biografilm		Statistisk sentralbyrå	Onlinedatabas för biografuppgifter.	https://www.ssb.no/statbank/table/11817/
Konsthantverk		-	-	-
Museer		Kulturrådet (2018). Statistikk for museum 2018.	Uppgifter om museum på fylkenivå, s. 26–47.	https://www.kulturradet.no/documents/10157/647f78d4-3582-4ea6-919d-aa94569529c4
		Telemarksforskning	Onlinedatabas för museiuppgifter.	http://kulturindeks.no/kategori/museum
		Statistisk sentralbyrå	Onlinedatabas för museum och samlingar, antalsuppgifter på fylkenivå.	https://www.ssb.no/statbank/table/09538/
		Statistisk sentralbyrå	Beskrivning av Statistisk sentralbyrås museistatistik.	https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/svingninger-i-museumsstatistikken
Scenkonst		Halmrast, Holden Hanne et al. (2018). Kunst i tall 2017. Kulturrådet.	Se s.70 för övergripande beskrivning av arenor för scenkonst.	https://www.kulturradet.no/documents/10157/fd7348ba-30bc-4bcd-952a-27dfb3eda2f2

90. Till exempel finns rapporter i pdf-format från och med 1996 här: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk> (hämtad 2019-11-25).

	Telemarksforskning	Onlinedatabas för scenkonst-uppgifter.	http://kulturindeks.no/kategori/scenekunst
Övrigt	Statistisk sentralbyrå	Antal körer och kultur-evenemang i kyrkan.	https://www.ssb.no/statbank/table/11963/
	Statistisk sentralbyrå	Antal frivilliga lag och föreningar.	https://www.ssb.no/statbank/table/11761/
	Statistisk sentralbyrå	Kommunala kulturskolor.	https://www.ssb.no/statbank/table/12061/
	Telemarksforskning	Aktivitetssuppgifter om frivillighet.	http://kulturindeks.no/kategori/frivillighet

Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	Vage, Odd Frank (2016). Kulturvaner 1991-2015 Resultater fra kultur- og mediebruksundersøkelsene de siste 25 år. Statistiske analyser 147.	Sammanställning med uppgifter om avstånd till kulturutbud.	https://www.ssb.no/forside/_attachment/269027?_ts=15533e71088
		Statistisk sentralbyrå	Onlinedatabas, avstånd till kulturutbud.	https://www.ssb.no/statbank/table/05300/
		Ipsos	Information om Norsk Monitor, inklusive vilka frågor som ställs om kultur-användning, går att få på förfrågan.	
	Adressuppgifter	-	-	-
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturvaneundersökning	Statistisk sentralbyrå	Ingång till Norsk Kulturbrometer. Saknas dock geografiska bakgrundsvariabler.	https://www.ssb.no/statbank/list/kulturbarmeter

Sverige

Fördjupad information om kulturens geografi i Sverige finns i Myndigheten för kulturanalys rapport *Kulturens geografi Tillgång till kulturutbud i landets kommuner* från 2019.⁹¹

Tabell 8 Översikt över datakällor för kulturens utbud, tillgänglighet och användning i Sverige.

Utbud	Kulturområde	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Bibliotek	Kungliga biblioteket	Portal för att hämta ut biblioteksstatistik.	https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksstatistik/hamta-ut-statistik.html
		Statistiska centralbyrån	Ingång till data mellan 2000–2012.	https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/kultur-och-fritid/bibliotek/folkbiblioteksstatistik/
Bildkonst		Myndigheten för kulturanalys	Se länk till Myndigheten för kulturanalys museistatistik för konstmuseum.	
Biograffilm		Svenska Filminstitutet	Ingång till biografstatistik.	https://www.filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/analys-och-statistik/biografstatistik/
Konsthantverk		Statistiska centralbyrån	Ingång till folkhögskolestatistik.	https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/folkhogskola/folkhogskolestatistik/
Museer		Myndigheten för kulturanalys	Information om den officiella statistiken om museer. Excel-filer med lista över alla museer och deras kommun- och läns-tillhörighet.	https://kulturanalys.se/statistik/museer/
Scenkonst		-	-	-
Övrigt		Kulturrådet	Karta över utbudet av kulturskolor på kommunnivå.	https://www.kulturradet.se/kulturskolecentrum/kulturskolekartan/

↓ Tabellen fortsätter på nästa sida. ↓

91. Myndigheten för kulturanalys (2019). Kulturens geografi Tillgång till kulturutbud i landets kommuner. Kulturfakta 2019:3. https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2019/11/kulturens_geografi_webb.pdf.

Tillgänglighet	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Undersökning	Løyland, K. och Ringstad V. (2010) Efterfrågan på boklån från svenska folkbibliotek.	Tillgänglighet till bibliotek. Se s. 27.	Kulturrådet publicerar endast rapporter från 2016 och framåt på deras webbsida. Går att få på förfrågan.
		Lundström, Cirkatarina (red.) (2009). Kultur kan göra skillnad – En termometer och receptsamling om kultur i glesbygdstäta kommuner. Glesbygdsverket.	Tillgänglighet till bibliotek, kulturskolor, biografer och scenkonst.	http://tillvaxtverket.eprint.se/System/TemplateView.aspx?p=E-View&id=2f2851b619084b95ba0f602c1c9ddb7a&l=t&cirkat=%2FPublikationer%2FEndast%20f%C3%B6r%20nedladdning&tc=%2FWebb%2FText%2FTopp_Listvy_App3&page=65
		Huddinge kommun (oklart publiceringsår). Strukturutredning – en sammanfattning Biblioteken i Huddinge.	Biblioteksanvändande i kommunen utifrån avstånd till huvudbibliotek och områdesbibliotek.	https://bibliotek.huddinge.se/documents/7663457/7689328/Strukturutredningen-en-sammanfattning+juni+2016.pdf/047e2208-ef25-42fd-9a70-c12d526090a0
	Adressuppgifter	-	-	-
Användning	Typ av kunskap	Källa	Kommentar / Beskrivning	Eventuell länk
	Kulturwaneundersökning	Myndigheten för kulturanalys (2017). Kulturvanor Socio-ekonomiska analyser och tidstrender. Kulturfakta 2017:2.	Geografisk analys av kulturvanorna i Sverige. Se sammanfattning och slutsatser på s. 41–46.	http://kulturanalys.se/wp-content/uploads/Kulturvanor.-Kulturfakta-2017-2.pdf
		Myndigheten för kulturanalys (2018). Kulturvanor i Sverige 1989–2017. Kulturfakta 2018:2.	Se tabell 4a–18a.	https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2018/08/kulturvanor-webb_uppdaterad.pdf
		Myndigheten för kulturanalys	Ingång till statistik om kulturvanor i Sverige.	https://kulturanalys.se/statistik/kulturvanor/
		Myndigheten för kulturanalys (2019). Kulturanalys 2019.	Berör skillnader i kulturvanor mot bakgrund av uppgifter från kulturwaneundersökningarna.	https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2019/02/kulturanalys-2019_webb.pdf
		Statistiska centralbyrån	Undersökning av fritidsvanor, inklusive några kulturvanor, med geografisk indelning. Se för år 2018.	https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/peng/tabell-och-diagram/fritid/fritid--fler-indikatorer/

Bilaga 2 Intervjuguide

I denna bilaga återfinns en generisk intervjuguide som har varit utgångspunkten för de intervjuer som genomförts med uppgiftslämnare i de nordiska länder som ingått i kartläggningen. Intervjuguiden har sedan anpassats utifrån varje lands förhållanden. Intervjuerna har varit semi-strukturerade, vilket innebär att ytterligare följdfrågor än de som anges i intervjuguiden har ställts beroende på intervjupersonernas svar, och intervjupersonerna har haft möjlighet att lyfta det denne uppfattar är relevant i sammanhanget.

Intervjuguiden är på engelska men flera intervjuer har skett på svenska och intervjupersonens modersmål.

Kortare samtal och skriftlig korrespondens har inte utgått från intervjuguiden utan har handlat om specifika frågeställningar.

Theme: Available data on cultural activities

- For each type of cultural activity, which information is available and where? Especially interesting is if it's possible to find information about quantity (eg. how many libraries there are), usage (number of visitors, participants etc.), if the cultural activities can be sorted by actor (public, private, civil etc.).
 - libraries?
 - visual arts?
 - cinemas?
 - art crafts?
 - museums?
 - performing arts?
 - cultural schools for children/youth? (if relevant)
 - Association-operated cultural activities that cannot always be categorised in the above categories? (For example, religious ones, adult education associations)
- Overall, which types of cultural activities are well covered by data in [country] and which ones are not?
- Possible follow-up questions:
 - Who is responsible for collecting the data?
 - With which periodicity is the data collected?
 - Is it possible to break down the data by region and/or commune (municipality/county)? level
 - How is the data available; in print? Digitally? Is it available on the web?
- Do you know if it's possible to obtain coordinates and/or visiting addresses to the cultural activities in [country]? *If that kind of information is collected and made available by a government authority, a central bureau of statistics or the like*
- For libraries?
- For visual arts?
- For cinemas?
- For art crafts?
- For museums?
- For performing arts?

Theme: Overview of available data and research on access to different types of cultural activities measured in travelling time or distance in kilometres

- Do you know if there's any data available on access to different types of cultural activities measured in travelling time or distance in kilometers?
- If yes, possible follow-up questions:
 - Which types of cultural activities are covered? (Libraries,
 - Who is responsible for collecting the data?
 - With which periodicity is the data collected? (How old is the most recent data?)
 - Where can I read more about this? (For example, to know if it's measured as the crow flies or by driving distance)
- Do you know of any research that has been carried out which covers access to different types of cultural activities measured in travelling time or distance in kilometers in your country?

If so, could you please give me the reference to the research? Preferably by e-mailing it to me afterwards.

If not, do you have any recommendation on who I could contact to know more about what research has been carried out?

Theme: Overview of which geographic background variables being used in results presentations from national surveys on cultural habits and leisure activities?

We're interested in which geographic background variables being used in results presentations from national surveys on cultural habits and leisure activities.

- Are you familiar with any national survey on cultural habits or leisure activities in your country?
- If yes, possible follow-up questions:
 - Are they recurring? (With which periodicity are they carried out?)
 - Who is responsible for the survey(s)?
 - Where can I read more about the survey(s)?
 - Which, if any, geographic background variables are being used?
- *If so:* Which geographic background variables are being used? (For example, city or region of residence, if any categorisations of the cities or regions are being made in terms of population density, degree of urbanisation etcetera)

Theme: Further reading and recommendations on further interviews

- Could you please e-mail me names of the publications and studies you have mentioned in the interview, as well as weblinks to available data?
- Are there any other data, research or publications we should know about with regard to our study topics?
- Is there anyone we should talk to in order to gain more knowledge about the topics we have covered during the interview?
- *If so, what could they give us information about more specifically? For example, someone who could tell me more about the cultural activity/cultural activities we couldn't cover in this interview?*

Om denna publikation

Förstudie till kulturens geografi i Norden

Tillgängliga data och forskningsöversikt

Nord 2021:021

ISBN 978-92-893-6978-7 (PDF)

ISBN 978-92-893-6979-4 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/nord2021-021>

Foto på framsidan i ONLINE / sidan 2 i PDF: Unsplash.com

© Nordiska ministerrådet 2021

Den här publikationen är utgiven av Kulturanalys Norden på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Kulturanalys Norden utgör ett nordiskt kunskapscentrum för kulturpolitik till nytta för det nordiska kulturpolitiska samarbetet, nationella myndigheter, kulturlivet i de nordiska länderna och nordisk kulturforskning.

Publikationen har uppdaterats 24.3.2021.

Ansvarsfriskrivning

Denna publikation har finansierats av Nordiska ministerrådet. Men innehållet återspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller rekommendationer.

Rättigheter och tillstånd

Detta verk är tillgängligt under licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Översättningar: Om du översätter detta verk, vänligen inkludera följande ansvarsfriskrivning: Denna översättning är inte producerad av Nordiska ministerrådet och ska inte betraktas som officiell. Nordiska ministerrådet kan inte hållas ansvarigt för översättningen eller eventuella fel i den.

Bearbetningar: Om du bearbetar detta verk, vänligen lägg till följande ansvarsfriskrivning tillsammans med tillskrivningen: Detta är en bearbetning av ett originalverk av Nordiska ministerrådet. De synpunkter och åsikter som uttrycks i bearbetningen är författarens/författarnas egna. Synpunkterna och åsikterna i denna bearbetning har inte godkänts av Nordiska ministerrådet.

Innehåll från tredje part: Nordiska ministerrådet äger nödvändigtvis inte varje enskild del av detta verk. Nordiska ministerrådet kan därför inte garantera att återanvändningen av innehåll från tredje part inte gör intrång i tredje parts upphovsrätt. Om du vill återanvända innehåll från tredje part står du för de risker sådana upphovsrättsintrång innebär. Du är ansvarig för att avgöra om det finns ett behov av att erhålla tillstånd för användning av innehåll från tredje part. Om ett tillstånd krävs är du också ansvarig för att erhålla ett relevant sådant från upphovsrättsinnehavaren. Exempel på innehåll från tredje part är tabeller, figurer

och bilder, men det kan också röra sig av annan typ av innehåll.

Bildrättigheter (ytterligare tillstånd krävs för återanvändning):

Frågor om rättigheter och licenser bör riktas till:

Nordisk ministerråd/PUB

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

pub@norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten.

Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordisk ministerråd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer